YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu ensimmäinen jaosto)

15 päivänä maaliskuuta 2005 *

Asiassa T-29/02,

Global Electronic Finance Management (GEF) SA, kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajajat E. Storme ja A. Gobien,

valittajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja C. Giolito, avustajanaan asianajaja J. Stuyck, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa on kyse yhtäältä EY 238 artiklan mukaisen välityslausekkeen nojalla esitetystä vaatimuksesta, jonka mukaan komissio on velvoitettava maksamaan 40 693 euron suuruinen summa ja laatimaan 273 516 euron suuruinen hyvitysilmoitus, ja toisaalta

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

komission nostamasta vastakanteesta, jossa vaaditaan kantajan velvoittamista korvaamaan sille 273 516 euron suuruinen summa 1.9.2001 alkaen laskettavine 7 prosentin vuotuisine viivästyskorkoineen,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit M. Jaeger, P. Mengozzi, M. E. Martins Ribeiro ja F. Dehousse,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.3.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Riidanalainen sopimus

1 Euroopan yhteisö, edustajanaan komissio, teki 21.8.1997 kantajana olevan Global Electronic Finance management SA -nimisen yhtiön (jäljempänä GEF), jota edusti sen pääjohtaja ja valtuutettu hallituksen jäsen Goldfinger, kanssa sopimuksen

nimeltään "Esprit Network of Excellence Working Group — 26069 — Financial Issues Working Group Support (FIWG)" (jäljempänä sopimus).

2 Sopimus perustui tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskevasta erityisohjelmasta tietoteknologian alalla (1994–1998) 23 päivänä marraskuuta 1994 tehtyyn neuvoston päätökseen 94/802/EY (EYVL L 334, s. 24).

3 Päätöksen 94/802 liitteessä III säädetään, että ohjelma toteutetaan välillisin toimin, joiden avulla yhteisö antaa rahoitustukea tutkimus- ja kehitystoimiin, mukaan lukien kolmansien osapuolten tai yhteisten tutkimuskeskusten (YTK) ja kolmansien osapuolten yhdessä toteuttamiin tutkimus- ja kehitystoimiin.

4 Yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen Euroopan yhteisön tutkimukseen, teknologiseen kehittämiseen ja esittelyyn osallistumista koskevista säännöistä 21 päivänä marraskuuta 1994 tehdyn neuvoston päätöksen 94/763/EY (EYVL L 306, s. 8) 6 artiklassa säädetään, että valituista teknologisia tutkimus- ja kehitystoimia koskevista ehdotuksista tehdään yhteisön ja asianomaiseen toimintaan osallistuvien väliset sopimukset, joissa täsmennetään muun muassa toimea koskevasta hallinnollisesta, rahoituksellisesta ja teknisestä tarkkailusta.

5 GEF:n, joka on elektroniseen rahoitukseen erikoistunut konsultointiyritys, piti sopimuksen mukaan tukea ja hallinnoida Financial Issues Working Groupin (rahoitusta koskevia kysymyksiä käsittelevä työryhmä; jäljempänä FIWG) eri tehtäviä ja toimintaa. GEF:n hoidettavaksi annettu hanke määriteltiin sopimuksen 1 kohdan

1 alakohdan mukaan sopimuksen liitteessä I, jonka otsikko oli "Technical Annex" (jäljempänä tekninen liite). Teknisen liitteen mukaan FIWG koostui eri toimialojen edustajista ja sen tarkoituksena oli edistää innovatiivisten maksujärjestelmien ja maksutapahtumien mekanismien kehittelyä ja huippuunsa kehittämistä sähköisen kaupankäynnin ja sähköisten maksutapahtumien onnistuneen kasvun takaamiseksi Euroopan unionissa.

6 Sopimuksen 2 kohdan 1 alakohdan mukaan hankkeen kestoksi vahvistettiin 24 kuukautta sen alkamispäivästä eli 4.7.1997 alkaen. Sopimuksen rahoitusta koskevat määräykset sisältyvät sen 3–5 kohtaan ja sen liitteen II, jonka otsikko on "General conditions" (jäljempänä yleiset ehdot), 12–17 kohtaan.

7 Teknisen liitteen, sellaisena kuin se on liitetty kannekirjelmään, 7 kohta (s. 14 ja 15) sisältää viisi taulukkoa, joista neljän otsikot ovat "Table 1. Human Resources Requirements per Task (in man/days)", "Table 2. Cost estimates per Task (in ECU)", "Table 3. Unit Costs Assumptions (in ECU)" ja "Table 4. Total cost estimates per Task (in ECU)" ja joista viides koskee kustannusten jakautumista tuloluokittain. Nämä taulukot sisältävät eri kustannusarviot ja tiedot hankkeen toteuttamista varten tarpeellisista varoista.

8 Teknisen liitteen, sellaisena kuin se on GEF:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamien vastausten liitteessä 3, 3.7 kohta sisältää neljä taulukkoa, joiden otsikot ovat "Table 1. Human Resources Requirements per Task (in man/days)", "Table 2. Cost estimates per Task (in ECU)", "Table 4. Total cost estimates per Task (in ECU)" ja "Table 5. Cost estimates per resource category (in ECU)". Nämä kaksi teknistä liitettä eroavat toisistaan siltä osin kuin jälkimmäisessä on uusia sivuja (s. 1, 3–16 ja 25) ja hyvin erilainen otsikoiden numerointi ja siltä osin kuin sen 3.7 kohtaan on lisätty taulukko 5, siitä on poistettu taulukko 3 ja siinä olevissa taulukoissa 2 ja 4 on erilaisia lukuja.

9 Sopimuksen 3 kohdan 2 alakohdassa todetaan, että komissio maksaa 100 prosenttia hankkeen korvattavista kustannuksista 440 000 ecuun asti. Sopimuksen 3 kohdan 1 alakohdan mukaisesti tämä summa vastaa tämän hankkeen arvioitua kokonaiskustannusta.

10 Sopimuksen 4 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Komissio maksaa rahoitusosuutensa hankkeeseen ecuissa seuraavan menettelyn mukaisesti:

— 165 000 ecun (satakuusikymmentäviisituhatta ecua) ennakkomaksu kahden kuukauden kuluessa sopijapuolten viimeisen allekirjoituksen jälkeen

— osittaisia maksuja, joista jokainen suoritetaan kahden kuukauden kuluessa töiden edistymistä koskevien eri kertomusten ja niitä vastaavien kustannusselvitysten hyväksymisestä. Ennakkomaksu ja osittaiset maksut ovat enintään 396 000 ecua komission hankkeelle myöntämän rahoitusosuuden enimmäismäärästä

— rahoitusosuuden kokonaissumman loppumäärä [44 000 ecun (neljäkymmentäneljätuhatta ecua) pidätys] kahden kuukauden kuluessa viimeisen kertomuksen, asiakirjan tai muun sellaisen suorituksen hyväksymisestä, joka kuuluu [teknisessä] liitteessä tarkoitettuun hankkeeseen, ja 5 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetun viimeistä jaksoa koskevan kustannusselvityksen hyväksymisestä."

11 Sopimuksen 5 kohdassa määrätään, että sopijapuolen on toimitettava kolme allekirjoitettua kustannusselvitystä joka kuudes kuukausi hankkeen aloittamispäivästä alkaen ja että viimeistä jaksoa koskeva kustannusselvitys on toimitettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua viimeisen kertomuksen, asiakirjan tai muun hankkeeseen kuuluvan suorituksen hyväksymisen jälkeen siten, että tämän hyväksymisen jälkeen yhdestäkään kustannuksesta ei voida suorittaa maksua.

12 Sopimuksen 6 kohdan toisessa alakohdassa todetaan, että hankkeen edistymistä koskeva jaksottainen kertomus on toimitettava joka kuudes kuukausi hankkeen aloittamispäivästä alkaen.

13 Yleisten ehtojen 9 kohdassa määrätään muun muassa siitä, millä tavoin sopijapuolen on esitettävä hankkeen edistymistä koskevat jaksottaiset kertomukset ja lopullinen kertomus.

14 Yleisten ehtojen 12 kohdan 1 alakohdan nojalla "korvattavat kustannukset ovat [yleisten ehtojen] 13 kohdassa määritellyt todelliset kustannukset, jotka ovat tarpeellisia hanketta varten, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet sopimuksen 2 kohdan 1 alakohdassa tarkoitetun jakson aikana — —".

15 Yleisten ehtojen 12 kohdan 2 alakohdan sanamuodon mukaan "luokittain arvioidut työn kustannukset laaditaan viitteellisesti. Osapuolet voivat siirtää yhtä luokkaa varten arvioidun budjetin toiseen luokkaan sillä edellytyksellä, että hankkeen tarkoitusta ei muuteta perustavanlaatuisella tavalla".

16 Yleisten ehtojen 13 kohtaan sisältyy erityisiä määräyksiä, jotka koskevat kustannuksia, jotka liittyvät kohtiin "henkilöstö" (13 kohdan 1 alakohta), "verkoston

kustannukset" (13 kohdan 2 alakohta), "muut kustannukset" (13 kohdan 3 alakohta), "huomattavat erityiset kustannukset" (13 kohdan 4 alakohta) ja "yleiset kulut" (13 kohdan 5 alakohta).

17 Yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisessa alakohdassa todetaan seuraavaa:

"Työntekijöiden kaikki ilmoitetut työtunnit on rekisteröitävä ja todistettava oikeiksi. Vähimmäisvaatimus tämän edellytyksen täyttymiseksi on, että hankkeen johtaja tai sopijapuolena olevan yrityksen asianmukaisesti valtuutettu ylempi toimihenkilö rekisteröi oikeaksi todistetun työajan vähintään kerran kuukaudessa."

18 Yleisten ehtojen 13 kohdan 3 alakohdassa todetaan muun muassa seuraavaa:

"Seuraavista muista — sopijapuolen maksettavista — kustannuksista voidaan tehdä ilmoitus, jos ne liittyvät hankkeen toteuttamiseen:

— ulkoisiin teknisiin palveluihin ja laitteistoihin liittyvät kustannukset (edellyttäen, että komissio on antanut ennalta suostumuksensa)

— — —

— julkaisut, uutiskirjeet mukaan lukien, joiden tarkoitus on antaa tietoa hankkeen yhteydessä suoritetuista töistä."

19 Yleisten ehtojen 13 kohdan 4 alakohdan nojalla "sopijapuolen maksettavista huomattavista erityisistä kustannuksista voidaan tehdä ilmoitus edellyttäen, että komissio on antanut siihen ennalta kirjallisen suostumuksensa (tämä suostumus katsotaan saaduksi, jos sopimuksen [teknisessä] liitteessä on menokohta tai jos komissio ei mitenkään vastusta sitä kahden kuukauden kuluessa kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta)".

20 Yleisten ehtojen 13 kohdan 5 alakohdassa todetaan seuraavaa:

" — — 13 kohdan 1 alakohdassa täsmennetyistä korvattavista henkilöstökustannuksista enintään 20 prosentin suuruisesta rahoitusosuudesta voidaan tehdä ilmoitus hankkeen yhteydessä suoritettuun työhön liittyviä yleisiä kuluja varten, mukaan lukien kustannukset, jotka liittyvät ei-ammatilliseen hallinnolliseen henkilöstöön ja sihteeristöön, puhelimeen, lämmitykseen, valaistukseen, sähköön, postipalveluihin, sähköpostiin, paperitarvikkeisiin ym. Yleisiä kuluja, jotka voidaan 13 kohdan 1–4 alakohdan — — nojalla periä suoraan, ja kolmansilta osapuolilta takaisin perittyjä kustannuksia ei voida ilmoittaa yleisinä kuluina."

21 Yleisten ehtojen 15 kohdan 1 alakohdassa täsmennetään seuraavaa:

"Sopijapuoli pitää säännöllisesti ja siinä valtiossa tavanomaisesti sovellettavien kirjanpitosäännösten mukaisesti, jossa sillä on kotipaikka, omaa kirjanpitoa ja asianmukaista dokumentaatiota osoittaakseen ja perustellakseen kustannuksia ja ilmoitettuja tunteja. Näiden asiakirjojen on oltava saatavilla tilintarkastusten yhteydessä."

22 Yleisten ehtojen 16 kohdan 2 ja 3 alakohdan sanamuoto on siis seuraava:

"16.2 Jollei tämän liitteen [tilintarkastus] 17 kohdasta muuta johdu, kaikkien maksujen katsotaan olevan ennakkomaksuja siihen asti, kunnes hankkeeseen kuuluvat muut suoritukset hyväksytään, tai näiden puuttuessa kunnes lopullinen kertomus hyväksytään.

16.3 Kun hankkeelle maksettavan rahoitusosuuden kokonaissumma, jokaisen tilintarkastuksen tulos huomioon ottaen, on alhaisempi kuin hankkeen nimissä suoritetut maksut, sopijapuolet palauttavat välittömästi komissiolle erotuksen ecuissa."

23 Yleisten ehtojen 17 kohdan 1 alakohdan mukaan "komissio tai sen valtuuttamat henkilöt voivat suorittaa tilintarkastuksia kahden vuoden ajan komission maksettavana olleesta viimeisestä maksusta alkaen tai sopimuksen päättymisestä alkaen — —".

24 Lopuksi sopimukseen sovelletaan sen 10 kohdan mukaan Belgian lainsäädäntöä, ja sen yleisten ehtojen 7 kohdan mukaan ainoa toimivaltainen tuomioistuin sitä koskevissa oikeusriidoissa on Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, jonka ratkaisusta voidaan valittaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen.

Tosiseikat

25 Komissio maksoi 12.9.1997 sopimuksen 4 kohdan mukaisesti GEF:lle 165 000 ecun suuruisen ennakkomaksun.

26 Tämän jälkeen GEF esitti komissiolle neljä jaksottaista kertomusta hankkeen edistymisestä ja neljä kustannusselvitystä, jotka vastasivat neljää ajanjaksoa hankkeen alkamispäivän eli 4.7.1997 ja hankkeen päättymispäivän eli 3.7.1999 välisenä aikana.

27 Ennen sopimuksen neljättä jaksoa, joka koski 4.1.1999 ja 3.7.1999 välistä ajanjaksoa (jäljempänä neljäs jakso), koskevan neljännen kustannusselvityksen esittämistä komissio suoritti 18. ja 21.6.1999 tilintarkastuksen, joka koski kolmea aikaisempaa jaksoa, jotka sijoittuivat 4.7.1997 ja 3.1.1999 väliselle ajanjaksolle.

A *Ensimmäinen kustannusselvitys, joka koskee 4.7.1997 ja 3.1.1998 välistä jaksoa*

28 GEF lähetti komissiolle 3.3.1998 ensimmäisen kustannusselvityksensä, joka koski sopimuksen 4.7.1997 ja 3.1.1998 välistä jaksoa (jäljempänä ensimmäinen jakso) ja jonka kokonaissumma oli 111 193 ecua, josta 25 249 ecua vastasi sen yleisiä kuluja.

29 Komissio päätti 19.3.1998 päivätyllä kirjeellään, jonka otsikko oli "Payment request submission for period 4-Jul-97 to 3-Jan-98" (jäljempänä ensimmäisen jakson kustannusten hyväksymiskirje), suorittaa osittaisen korvauksen GEF:n ilmoittamista kustannuksista 101 432 ecuun asti ja kieltäytyi yleisten ehtojen 13 kohdan 5 alakohdan mukaisesti korvaamasta sitä osaa yleisistä kuluista, joka ylitti 20 prosenttia korvattavista henkilöstökustannuksista. Näin ollen komissio maksoi tämän kohdan nojalla GEF:lle 15 488 ecua vaadittujen 25 249 ecun sijasta.

30 Komissio ilmoitti tässä kirjeessä, että "kulut, joista oli tehty ilmoitus (tai sellaisina kuin olemme muuttaneet niitä), oli tarkastettu ja todettu yhteensopiviksi hankkeen edistymistä koskevan jaksottaisen kertomuksen ja sopimuksen kanssa (ks. liitteessä II oleva D osa), jollei tarkastuksesta, uuden laskutoimituksen jälkeen tehtävästä mukauttamisesta tai tilintarkastuksesta ja palkkojen hyväksymisestä muuta johdu".

B *Toinen kustannusselvitys, joka koskee 4.1.1998 ja 3.7.1998 välistä jaksoa*

31 GEF toimitti 6.10.1998 toisen kustannusselvityksensä, joka koski sopimuksen 4.1.1998 ja 3.7.1998 välistä jaksoa (jäljempänä toinen jakso). GEF:n tälle jaksolle ilmoittamat kustannukset olivat 107 017 ecua, josta 3 818 ecua vastasi kohtaa "muut kustannukset".

32 Komissio päätti 14.12.1998 päivätyllä kirjeellään, jonka otsikko oli "Payment request submission for period 4-Jan-98 to 3-Jul-98" (jäljempänä toisen jakson kustannusten hyväksymiskirje), suorittaa osittaisen korvauksen GEF:n ilmoittamista kustannuksista 103 228 ecuun asti ja kieltäytyi korvaamasta 3 818 ecun summaa, joka vastasi kohtaa "muut kustannukset", sillä perusteella, että nämä kustannukset sisältyivät jo "yleisiin kuluihin". Tässäkin kirjeessä oli edellä 30 kohdassa esitetty maininta.

C *Kolmas kustannusselvitys, joka koskee 4.7.1998 ja 3.1.1999 välistä jaksoa*

33 GEF esitteli 3.6.1999 komissiolle kolmannen kustannusselvityksensä, joka koski sopimuksen 4.7.1998 ja 3.1.1999 välistä jaksoa (jäljempänä kolmas jakso) ja jonka

summa oli 104 098 euroa; kustannukset laskettiin euroissa tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) mukaisesti, jossa säädetään, että ecu korvataan eurolla 1.1.1999 alkaen siten, että yksi euro vastaa yhtä ecua.

34 Komissio hyväksyi 27.7.1999 päivätyllä kirjeellään, jonka otsikko on "Payment request submission for period 4-Jul-98 to 3-Jan-99" (jäljempänä kolmannen jakson kustannusten hyväksymiskirje), GEF:n ilmoittamat kustannukset 96 214 euroon asti ja kieltäytyi korvaamasta 7 884 euron summaa, joka vastasi koko kohtaa "muut kustannukset", koska nämä kustannukset sisältyivät sen mukaan jo "yleisiin kuluihin".

35 Noudattaakseen sopimuksen 4 kohdassa määrättyä 396 000 euron kattoa — GEF:lle oli maksettu 165 000 euron ennakkomaksu + 101 432 euroa ensimmäisestä jaksosta + 103 228 euroa toisesta jaksosta = 369 660 euroa — komissio päätti tällä samalla kirjeellä maksaa osittaisen maksun, jonka määrä oli alhaisempi kuin sen hyväksymien kustannusten määrä, toisin sanoen 26 340 euroa 96 214 euron sijaan (396 000 euroa – 369 660 euroa = 26 340 euroa). Lisäksi tässäkin kirjeessä oli 30 kohdassa esitetty maininta.

D *Tilintarkastus*

36 Komissio suoritti 18. ja 21.6.1999 tilintarkastuksen, joka koski sopimuksen kolmea ensimmäistä jaksoa.

37 Komissio vaati 9.7.1999 päivätyllä kirjeellä GEF:ää toimittamaan sille lisätietoja hankkeen johtajan Goldfingerin palkkauksesta. GEF lähetti komissiolle 30.7.1999 päivätyllä kirjeellä asiakirjoja ja selvityksiä Goldfingerin palkkauksesta ja tietyistä verotuksellisista ja sosiaaliturvaa koskevista seikoista.

38 Komissio lähetti 12.10.1999 päivätyllä kirjeellä GEF:lle hankkeen teknistä arviointia koskevan lopullisen kertomuksen, joka oli päivätty 21.9.1999.

39 Komissio lähetti GEF:lle 21.12.1999 päivätyllä kirjeellä alustavan tilintarkastuskertomuksen. Komissio teki tässä alustavassa kertomuksessa päätelmän, jonka mukaan GEF oli vaatinut yhteensä 228 713 euroa liikaa, mikä vastasi 245 prosenttia hyväksyttyjen kulujen kokonaissummasta, joka oli 93 334 euroa.

40 GEF ilmoitti komissiolle 31.1.2000 päivätyllä faksilla olevansa eri mieltä alustavan tilintarkastuskertomuksen sisällöstä, esitti vastalauseensa ja liitti tähän veroneuvojansa ja tilintarkastajansa Pirennen tekemän arvioinnin (jäljempänä Pirennen 31.1.2000 päivätty kirje).

41 Komissio hylkäsi GEF:n vastalauseet 20.3.2000 päivätyllä kirjeellä ja ehdotti erityistä teknistä arviointia (jäljempänä toinen tekninen arviointi) sen täsmällisen tuntimäärän osoittamiseksi, jonka kohtuullisesti voidaan katsoa kuluneen jokaiseen teknisen liitteen mukaisesti suoritettuun tehtävään. Tämä toinen tekninen arviointi

suoritettiin 24.5.2000. Vastauksena GEF:n 18.10.2000 esittämään pyyntöön sille toimitettiin 27.10.2000 jäljennös tästä arvioinnista laaditusta kertomuksesta.

42 Komissio lähetti GEF:lle 18.7.2000 päivätyllä kirjeellä 28.6.2000 päivätyn lopullisen tilintarkastuskertomuksen. Tässä kertomuksessa komissio teki päätelmän, että GEF oli vaatinut tilintarkastuksen kohteena olevalta ajanjaksolta, joka alkoi 4.7.1997 ja päättyi 4.1.1999, 253 823 euroa liikaa, mikä vastasi 372 prosenttia hyväksyttyjen kulujen kokonaissummasta, joka oli 68 224 euroa.

43 Tilintarkastajien 28.6.2000 päivätyssä lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa tekemä päätelmä perustui muun muassa seuraaville toteamuksille:

"GEF ei rekisteröi työntekijöidensä työaikoja. Tämä käytäntö on sopimuksen [yleisten ehtojen] 13.1.2 kohdan vastainen.

Goldfinger myönsi, että GEF:ssä ei ollut käytössä minkäänlaista läsnäololomaketta. Goldfinger teki tilintarkastuksen yhteydessä työtunteja koskevan arvion, joka perustui toimiston kalenteriin ja työsopimuksiin. Totesimme, että tässä toimiston kalenterissa ei ollut minkäänlaista luetteloa työtunneista. Näin ollen emme voineet hyväksyä EY-hankkeeseen käytettyjä työtunteja. Lisäksi Goldfingerin laatimat läsnäololomakkeet olivat virheelliset seuraavista syistä: hanke alkoi 4.7.97 eikä 1.7.97 ja informaatikosta heinäkuulle 1997 ja lokakuulle 1997 ilmoitetut 202 tuntia olivat virheelliset, koska tämä henkilö aloitti GEF:n palveluksessa vasta 3.11.1997.

Taseissa oleva liikevaihdon ja henkilöstökustannusten suhteen arvio, kun sitä verrataan kustannusselvityksissä vaadittuihin määriin, osoittaa seuraavaa (määrät BEF:ina):

	1996/1997	1997/1998
Goldfingerin palkka	2 791 211	4 119 153
Työntekijöiden palkat	2 711 775	4 599 788
Henkilöstökulujen kokonaismäärä taseissa	5 502 986	8 718 941
ETY-hankkeen yhteydessä vaaditut henkilöstökulut (kaksi ensimmäistä jaksoa)	0	6 428 877
Henkilöstökulut ei-EY-hankkeita varten	*5 502 986*	*2 290 064*
Liikevaihto taseissa	13 208 003	15 556 779
Deduktiivisesti: EY-hanke (asiakkaan tilien mukaan)	6 656 100	9 397 877
Ei-EY-hankkeiden liikevaihdot	*6 551 903*	*6 158 902*

Verovuonna 1996/1997 luotiin ilmeisestikin 6,5 miljoonan Belgian frangin (BEF) liikevaihto 5 500 000 BEF:n henkilöstökustannuksilla (suhde 1,19). Verovuonna 1997/1998 luotiin lähes sama liikevaihto (6,2 miljoonaa BEF) 2 300 000 BEF:n henkilöstökustannuksilla (suhde 2,69). Tämä osoittaa, että komissiolta laskutetut henkilöstökustannukset ovat erittäin yliarvioituja.

Teknisen liitteen 3.7 kohdassa hanketta varten määrätty päivien määrä henkilöä kohden on 447 tai 3 576 tuntia. Puolen vuoden keskiarvo olisi siis 894 tuntia.

Olemme todenneet, että kahdesta ensimmäisestä puolivuotiskaudesta ilmoitettujen tuntien kokonaismäärä oli vastaavasti 2 827 ja 2 878 tuntia, mikä on yli 300 prosenttia enemmän kuin oli tarkoitettu.

Läsnäololomakkeiden puuttuessa emme voineet arvioida tuntimäärää, joka EY-hankkeeseen on voitu käyttää. Alustavassa tilintarkastuskertomuksessa hyväksytty tuntimäärä perustui suunnitellulle tuntimäärälle, koska 21.9.1999 päivätyssä teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa ei myöskään ilmoitettu mitään tuntimäärästä — — .

GEF:n kanssa siis päätettiin ja sovittiin, että uusi tekninen arviointi oli aiheellinen sen tarkan tuntimäärän määrittelemistä varten, jonka kohtuullisesti voidaan katsoa kuluneen jokaiseen sopimuksen teknisen liitteen mukaisesti suoritettuun tehtävään.

Toinen tekninen arviointi suoritettiin siis 24.5.2000. Sen lopputulos oli, että sopimuksen koko kestoa varten, toisin sanoen 4.7.1997 ja 4.7.1999 väliselle ajanjaksolle, voitiin hyväksyä 303 päivää henkilöä kohti tai 2 420 tuntia.

Tämän toisen teknisen arvioinnin tulosten perusteella laskimme henkilöstökustannukset, jotka voidaan hyväksyä tilintarkastuksen kohteena olleelle ajanjaksolle, eli 4.7.1997 ja 4.1.1999 väliselle jaksolle. Nämä laskelmat perustuvat toisessa teknisessä arvioinnissa sopimuksen koko kestoa varten hyväksytylle kokonaistuntimäärälle (2 420 tuntia) jaettuna neljällä, jonka tuloksena saadaan puolivuosittainen tuntimäärä henkilöä kohden (605 tuntia).

Vaikka myönnämme, että on mahdollista, että hyväksytyn päivien kokonaismäärän jakautuminen henkilöä kohden ei vastaa jokaisen puolivuotiskauden aikana tosiasiallisesti suoritettua työtä, katsomme, että tämä menetelmä on kohtuullinen. Lisäksi tilintarkastus paljasti, että henkilöstökustannukset tunneissa laskettuna eivät vaihdelleet huomattavasti puolivuotiskausien välillä.

— —"

44 GEF toimitti komissiolle 14.11.2000 päivätyllä kirjeellä jäljennöksen Goldfingerin laatimista läsnäololomakkeista ja asiakirjoja, joilla pyrittiin osoittamaan, että toisin kuin tilintarkastajien lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa todettiin, GEF laati työntekijöistään läsnäololomakkeita.

45 Komissio vahvisti 22.11.2000 päivätyllä kirjeellä vastaanottaneensa kyseiset asiakirjat ja ilmoitti GEF:lle, että tilintarkastusta koskeva asiakirja-aineisto siirretään De Graefille, jolle kaikki tulevat kirjeet piti osoittaa.

46 Komissio antoi GEF:lle tiedoksi kolmatta jaksoa koskevalla, 14.12.2000 päivätyllä kirjeellä nro 502667 sen version sopimuksen kolmelta ensimmäiseltä jaksolta hyväksytyistä kuluista, joka oli tarkastettu lopullisen tilintarkastuskertomuksen valossa, sekä konsolidoidun kustannusselvityksen, jossa otetaan huomioon kyseinen tarkastus; näiden asiakirjojen mukaan komissio oli maksanut GEF:lle näihin jaksoihin liittyen 208 602 euroa liikaa.

47 GEF vaati De Graefille 21.12.2000 osoittamallaan kirjeellä kokouksen järjestämistä, jotta komission kanssa aloitettaisiin neuvottelut toisen teknisen arvioinnin sisällöstä ja lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta.

E *Neljäs kustannusselvitys, joka koskee 4.1.1999 ja 3.7.1999 välistä jaksoa*

48 GEF esitteli komissiolle 2.12.1999 neljännen kustannusselvityksensä, joka koski neljättä jaksoa ja jonka määrä oli 148 148,01 euroa.

49 Komissio vaati GEF:ltä 3.7.2000 päivätyllä kirjeellä lisätietoja kohdasta "verkoston kustannukset" ja "muut kustannukset" ja esitti huomautuksia kustannuksista, joita sopimuksen mukaisesti ei voida korvata.

50 GEF esitteli komissiolle 31.7.2000 päivätyllä kirjeellä komission jo esittämät huomautukset huomioon ottaen muutetun version neljännestä kustannusselvityksestä, jonka summa on 135 819,48 euroa, sekä kohtaan "verkoston kustannukset" ja "muut kustannukset" liittyvät asiakirjat.

51 Komissio hyväksyi GEF:n ilmoittamat kustannukset 30 212 euroon asti 14.12.2000 päivätyllä kirjeellä nro 502668, jonka otsikko oli "Payment request submission for period 4-Jan-99 to 3-Jul-99" (jäljempänä neljännen jakson kustannusten hyväksymiskirje). GEF:n kulut, jotka komissio hylkäsi, koskivat osaa kohdasta "henkilöstö", toisin sanoen 83 805:tä euroa, osaa kohdasta "verkoston kustannukset", toisin sanoen 3 404:ää euroa, osaa kohdasta "muut kustannukset", toisin sanoen 1608:aa euroa, ja osaa kohdasta "yleiset kulut", toisin sanoen 16 790:tä euroa. Komissio totesi, että se, että osa kohdista "henkilöstö" ja "yleiset kulut" hylättiin, johtui siitä seikasta, että tilintarkastuksen tulosten mukaisesti se oli rajoittanut työtunnit 605 tuntiin ja käyttänyt tilintarkastuksesta johtuvia työn hintoja. Siltä osin kuin on kyse kohdista "verkoston kustannukset" ja "muut kustannukset", komissio katsoo, että

tietyistä kustannuksista kieltäydyttiin osittain sen vuoksi, että niistä ei esitetty laskua. Komissio lisäsi, että tässä vaiheessa ei voitu määrätä yhtäkään maksua, koska sopimuksen mukaisen pidätyksen katto oli saavutettu. Lisäksi tässäkin kirjeessä oli tämän tuomion 30 kohdassa esitetty maininta.

52 Komissio antoi tällä samalla 14.12.2000 päivätyllä kirjeellä nro 502668 GEF:lle tiedoksi myös konsolidoidun kustannusselvityksen, joka koski koko sopimuksen kattamaa ajanjaksoa (4.7.1997–3.7.1999).

F *Komission takaisin maksamista koskeva vaatimus: 11.7.2001 päivätty veloitusilmoitus*

53 Komissio lähetti GEF:lle 24.1.2001 päivätyllä kirjeellä lopullisen konsolidoidun kustannusselvityksen, joka koski sopimuksen koko kestoa ja joka oli sama kuin sen 14.12.2000 päivätyn kirjeen nro 502668 liitteenä ollut kustannusselvitys. Tästä asiakirjasta käy ilmi, että GEF:lle oli komission mukaan maksettu liikaa 273 516 euroa, joka vastaa komission GEF:lle maksamien kustannusten kokonaismäärää, kun siitä vähennetään komission hyväksymät kulut (toisin sanoen 396 000 – 122 484).

54 Komissio ilmoitti GEF:n neuvonantajalle 2.2.2001 päivätyllä kirjeellä yhtäältä, että Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) oli aloittanut FIWG:sta tutkimuksen, ja toisaalta, että sen kanssa sovittaisiin kokouksesta, jotta tarkasteltaisiin tietoyhteiskunnan pääosaston toteuttamista lopullisista tilintarkastuskertomuksista esiin nousevia kysymyksiä ja edellä 47 kohdassa mainitussa komission 21.12.2000 päivätyssä kirjeessä esitettyjä seikkoja ja jotta niistä keskusteltaisiin siltä osin kuin niillä voi olla merkitystä komission tutkinnassa.

55 Vastauksena komission kahteen edellä mainittuun kirjeeseen, jotka oli päivätty 24.1. ja 2.2.2001, GEF ilmoitti komissiolle kahdella 21.2.2001 päivätyllä kirjeellä, jotka osoitettiin tietoyhteiskunnan pääosaston Lefebvrelle ja OLAF:n Brünerille, että se oli eri mieltä lopullisesta konsolidoidusta kustannusselvityksestä siltä osin kuin se perustui tilintarkastuskertomusten tuloksille, jotka oli jo kiistetty. GEF myös uudisti 21.12.2000 esittämänsä vaatimuksen, jolla se pyysi kokouksen järjestämistä komission edustajien kanssa.

56 Komissio ilmoitti GEF:lle 12.3.2001 päivätyllä kirjeellä, että se oli noudattanut tilintarkastuskertomuksen tuloksia, joten kaikki muut vaatimukset piti osoittaa suoraan tilintarkastuksesta vastaavalle osastolle.

57 GEF vahvisti De Graefille 19.3.2001 päivätyllä kirjeellä, että hänen pitäisi ilmoittaa tilintarkastuksesta vastaavalle osastolle, että kyseessä olevasta sopimuksesta oli meneillään keskustelu.

58 Komissio osoitti GEF:lle 11.7.2001 veloitusilmoituksen, jossa se vaati 273 516 euron summaa maksettavaksi takaisin.

59 GEF kiisti Levebvrelle 25.7.2001 osoittamallaan kirjeellä virallisesti tämän komission veloitusilmoituksen sen vuoksi, että komission kanssa ei ollut päästy lopulliseen yhteisymmärrykseen siltä osin kuin on kyse hanketta koskevasta lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta. Lisäksi GEF vaati komissiota keskeyttämään takaisinmaksumenettelyn siihen asti, kunnes komission valtuuttamien edustajien kanssa käytäisiin neuvotteluja.

60 GEF:n neuvonantaja vahvisti De Graefille osoitetulla 26.7.2001 päivätyllä kirjeellä asiakkaansa kannan ja muistutti tilintarkastuskertomuksiin liittyvästä erimielisyydestä, jonka GEF oli aikaisemmassa kirjeenvaihdossaan (muun muassa komissiolle

14.11. ja 21.12.2000 osoitetuissa kirjeissä) ilmaissut, sekä siitä seikasta, että toisin kuin komissio totesi 2.2.2001 päivätyssä kirjeessään, GEF ei ollut saanut minkäänlaista kutsua osallistua keskusteluun tietyistä sen esiintuomista kohdista.

61 GEF:n neuvonantaja ilmoitti komissiolle 9.8.2001 päivätyllä kirjeellä, että koska komissio ei ollut noudattanut virallista lupaustaan järjestää kokous kumpaakin tyydyttävään ratkaisuun pääsemiseksi hankkeen tilien osalta, sen asiakas nostaisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

Asian käsittelyn vaiheet

62 GEF nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 13.2.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä.

63 Komissio nosti vastakanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 13.5.2002 toimittamallaan vastineella.

64 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdan a ja d alakohdassa määrättyinä prosessinjohtotoimina esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella 11.11.2003 pidetyssä jaoston kokouksessaan esittää asianosaisille joitakin kirjallisia kysymyksiä ja vaatia näitä toimittamaan joitakin asiakirjoja. Asianosaiset vastasivat kysymyksiin ja toimittivat vaaditut asiakirjat asetetuissa määräajoissa.

65 Ensimmäinen jaosto päätti työjärjestyksen 14 artiklan 1 ja 3 kohdan ja 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti ehdottaa täysistunnolle asian siirtämistä sellaisen jaoston käsiteltäväksi, jossa on viisi tuomaria.

66 Työjärjestyksen 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti asianosaisia kehotettiin 4.12.2003 päivätyllä kirjeellä esittämään 9.12.2003 mennessä huomautuksensa kyseisestä siirtämisestä.

67 Komissio ja GEF ilmoittivat kumpikin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 8. ja 9.12.2003 päivätyillä kirjeillä, että niillä ei ollut esittää huomautuksia siltä osin kuin on kyse käsiteltävänä olevan asian siirtämisestä laajennetun ensimmäisen jaoston käsiteltäväksi.

68 Täysistunto päätti 10.12.2003 ensimmäisen jaoston tekemän ehdotuksen perusteella, että käsiteltävänä oleva asia siirretään laajennettuun ensimmäiseen jaostoon.

69 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 30.3.2004 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

70 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen käsiteltäväksi ja toteaa, että se on perusteltu

— velvoittaa komission maksamaan sille 40 693 euron suuruisen summan

— toteaa, että komission vaatimus, joka koskee 273 516 euron suuruisen summan takaisin maksamista, on perusteeton, ja velvoittaa komission näin ollen laatimaan 273 516 euron suuruisen hyvitysilmoituksen

— hylkää komission vastakanteen perusteettomana

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

71 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan maksamaan sille 273 516 euron suuruisen summan 1.9.2001 alkaen laskettavine 7 prosentin vuotuisine viivästyskorkoineen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivalta

72 On muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi työjärjestyksen 113 artiklan nojalla tutkia omasta aloitteestaan kaikki ehdottomat prosessinedellytykset. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivalta on ehdoton prosessinedellytys, se voi siis tutkia sen omasta aloitteestaan (asia T-174/95, Svenska Journalistförbundet v. neuvosto, tuomio 17.6.1998, Kok. 1998, s. II-2289, 79 ja 80 kohta).

73 Tältä osin on todettava, että nyt käsiteltävänä olevan kanteen nostamisen ajankohtana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivalta tutkia kanne EY 238 artiklan ja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/350/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 144, s. 21), 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan säännösten nojalla välityslausekkeen perusteella tarkoittaa välttämättä, että sillä on toimivalta tutkia vastakanne, jonka toimielin on nostanut tämän saman kanteen yhteydessä ja joka johtuu sopimussuhteesta tai seikasta, jolle pääasiallinen vaatimus perustuu, tai jolla on suora yhteys siitä johtuvien velvoitteiden kanssa (ks. tältä osin asia 426/85, komissio v. Zoubek, tuomio 18.12.1986, Kok. 1986, s. 4057, 11 kohta; asia C-167/99, parlamentti v. SERS ja Ville de Strasbourg, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3269, 95–104 kohta; asia C-280/03, komissio v. Lior ym., määräys 21.11.2003, 8 ja 9 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-68/99, Toditec v. komissio, tuomio 16.5.2001, Kok. 2001, s. II-1443).

74 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta lausua komission vastakanteesta.

Pääasia

A *Kantajan vaatimus, joka koskee yhtäältä 40 693 euron suuruisen summan maksamista ja toisaalta 273 516 euron suuruisen hyvitysilmoituksen laatimista*

75 GEF väittää, että sopimuksen sanamuodon mukaan sillä on oikeus sen 436 693 euron suuruisen summan korvaamiseen, joka vastaa niiden summien yhteenlaskettua määrää, jotka komissio hyväksyi GEF:n kolmen ensimmäisen kustannusselvityksen yhteydessä, toisin sanoen 101 432 euroa ensimmäistä varten, 103 228 euroa toista varten ja 96 214 euroa kolmatta varten, joihin lisätään 135 819 euroa, joista GEF ilmoitti neljännessä kustannusselvityksessään. GEF täsmentää, että koska komissio on jo maksanut sille 396 000 euroa, sen korvausvaatimus koskee vain 40 693 euroa (436 693 euroa – 396 000 euroa).

76 Vaatimuksensa tueksi GEF esittää neljä kanneperustetta, jotka koskevat ensimmäiseksi sitä, että komissio on rikkonut sopimusta, toiseksi sitä, että luottamuksensuojan periaatetta on loukattu, kolmanneksi sitä, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta on loukattu, ja neljänneksi sitä, että sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan täyttämisen periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta on loukattu. Tältä osin on todettava, että toiseksi on tarkasteltava tätä viimeistä kanneperustetta, joka koskee sitä, että komission väitetään loukanneen sopimuksen vilpittömässä mielessä tapahtuvan täyttämisen ja hyvän hallinnon periaatteita.

1. *Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sopimuksen rikkomista*

a) Asianosaisten lausumat

77 GEF väittää aluksi, että sen vaatimus 40 693 euron suuruisen summan maksamisesta, joka sillä on yhä saatavana sopimuksen yhteydessä aiheutuneiden kulujen perusteella, perustuu yhtäältä sille, että komissio laiminlöi sopimuksen ja Belgian code civilin (siviililaki) 1134 §:n 1 momentin, jonka sanamuodon mukaan "laillisesti tehdyt sopimukset velvoittavat niiden osapuolia", mukaisia velvoitteitaan. Komissio laiminlöi sopimusvelvoitteitaan, kun se muutti mielivaltaisesti ja yksipuolisesti kantaansa niiden kustannusten hyväksymisestä, jotka GEF esitteli ja joista se esitti näyttöä. GEF katsoo kuitenkin täytäntöönpanneensa tämän sopimuksen asianmukaisella tavalla, mikä sen mukaan vahvistettiin teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa, jossa selvästi mainitaan, että hankkeen varat käytettiin hyvin, ja myönnetään "vihreä lippu" (tulosten lopullinen hyväksyminen) GEF:n suorittamalle työlle.

78 Toisaalta GEF väittää kannekirjelmässään, että komissio ei onnistunut osoittamaan Belgian code civilin 1235 §:n 1 momentin mukaisesti, että 273 516 euron summa, jonka maksamista se vaatii kantansa muuttamisen jälkeen, oli maksettu "vahingossa". GEF:n mukaan yhtäkään maksua ei kuitenkaan suoritettu vahingossa. Vastauksessaan GEF muotoilee uudelleen tämän kantansa, joka perustuu edellä mainitun 1235 §:n 1 momentin virheelliselle tulkinnalle. Tämän pykälän sanamuodon mukaan nimittäin "kaikki maksut edellyttävät velkaa: perusteettomasti maksetut summat on palautettava". Komissio ei GEF:n mukaan pystynyt osoittamaan, että vaadittu summa oli maksettu "perusteettomasti". GEF katsoo, että maksu oli perusteltu ja että jos asiassa on epäilyjä, komissiolle kuului sen osoittaminen, että se oli suorittanut maksun virheellisesti, mikä ei ole asian laita nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

79 Seuraavaksi GEF katsoo komission kannan vastaisesti ja Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä jo esittämänsä kannan mukaisesti, että sopimus ei ole tukisopimus, eikä siinä lainkaan mainita minkäänlaisesta eurooppalaiseen avustusohjelmaan kuuluvasta tuesta. Lisäksi se väittää, että komissio myönsi 20.3.2000 päivätyssä kirjeessään, jolla se ilmaisi suostumuksensa korvaamaan valmistelevan tilintarkastuskertomuksen sivulla 3 käytetyt sanat "Subsidies for EC 26 069" termillä "Of which EC contract 26 069" ja "Turnover minus subventions" termillä "Turnover minus EC contribution".

80 Lopuksi siltä osin kuin on kyse erityisesti komissiolle esitettyjen kustannusten perustelemisesta, GEF esittää huomautuksia, jotka koskevat "henkilöstöön" liittyviä kustannuksia, muun muassa Goldfingerin palkkaa, ja tiettyjä kustannuksia, jotka liittyvät kohtaan "matka- ja elinkustannukset" ja "muut kustannukset".

81 Henkilöstökustannuksista GEF huomauttaa alustavasti, että kyseessä on se pääasiallinen kohta sopijapuolten erimielisyyksissä, joka tuotiin esiin lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa, jonka mukaan ilmoitettiin 9 859 ylimääräistä työtuntia.

82 Tältä osin GEF väittää ensimmäiseksi, että komissio ja se itse aliarvioivat työmäärän kasvua, joka johtui sähköisten maksutapahtumien ja Internetissä tehtävien maksutapahtumien alalla tapahtuneiden niiden muutosten nopeudesta, joiden vuoksi tehtävien laajuutta oli mukautettava jatkuvasti ja jotka eivät olleet ennustettavissa sopimuksen allekirjoittamisen ajankohtana.

83 Tästä syystä GEF katsoo, että oli perusteltua, että se ilmoitti suuremman määrän työtunteja ja mukautti huomattavalla tavalla tuntipalkkoja alkuperäisiin arvioihin

nähden komission sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen toimittamien yksityiskohtaisten suuntaviivojen mukaisesti. Nämä uudet palkat, jotka GEF:n mukaan olivat perustana sopimuksen kolmea ensimmäistä jaksoa koskeville kustannusselvityksille, ilmoitettiin GEF:n mukaan komissiolle maaliskuussa 1998 komission hyväksymän rahoituskyselyn avulla.

84 GEF:n mukaan komissiolla, joka oli huolella seurannut töitä, jotka oli tehty ja suunniteltu hankkeen yhteydessä suoritettaviksi tarkoitettuja tehtäviä varten, ja jolle oli ilmoitettu jokaisessa kustannusselvityksessä yksityiskohtaisesti siitä, kuinka paljon aikaa GEF:n työntekijät olivat hankkeeseen käyttäneet, oli siis tiedossaan, että maaliskuussa 1998 esitetystä ensimmäisestä kustannusselvityksestä alkaen alun perin arvioitu työtuntien määrä tultaisiin ylittämään ja että lokakuussa 1998 esitetystä toisesta kustannusselvityksestä alkaen tämä tuntimäärä oli todellakin ylitetty. Lisäksi komissio ei hankkeen koko keston ajan esittänyt kielteisiä huomioita hankkeeseen käytetystä ajasta ja GEF:n henkilöstökustannusten laskemisessa käyttämistä palkoista. Kaikki komission virkamiehet, joita asia koskee, esittivät päinvastoin myönteisiä arvioita hankkeen kehityksestä ja tukivat sitä tapaa, jolla GEF sitä toteutti. Tämä osoittaa GEF:n mukaan, että komissio hyväksyi hankkeeseen käytetyn suuremman työtuntien määrän sekä GEF:n maksamat palkat, ja selittää, minkä vuoksi komissio maksoi sille kustannusselvitysten mukaisesti. Toista teknistä arviointia koskevassa kertomuksessa oleva toteamus, jonka mukaan komissio ei hyväksynyt GEF:n hankkeeseen käyttämää lisäaikaa, on siis virheellinen.

85 Lisäksi arvioitujen työtuntien ylittyminen ei GEF:n mukaan merkitse sopimuksen muuttamista siltä osin kuin se ei ole sopimuksen keskeinen seikka toisin kuin sopimuksessa määrätty 440 000 euron katto. Tässä tarkoituksessa GEF korostaa yhtäältä, että komission lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa tekemä toteamus, jonka mukaan sopimuksessa hanketta varten tarkoitettu päivien määrä henkilöä kohden on 447 tai 3 576 tuntia, on vain työpäiviä ja -tunteja koskeva arvio, ei yläraja.

86 Toisaalta siltä osin kuin on kyse toista teknistä arviointia koskevassa kertomuksessa olevasta toteamuksesta, jonka mukaan hankkeeseen käytettyjä työtunteja pidettiin alun perin enimmäismääränä, joka voitiin ylittää vain komission hyväksyttyä se kirjallisesti, GEF katsoo, että sopimuksen laatimisen aikaan oli mahdotonta määritellä objektiivisesti ja täsmällisesti sopimuksen täyttämistä varten tarpeellista työtuntien määrää. Tämä selittää GEF:n mukaan sen, että sopijapuolet sopivat 440 000 euron summasta, joka oli tarkoitus jakaa eri tehtävien ja kustannusluokkien kesken siten, että se oli hyväksyttyjen kustannusten enimmäismäärä, ilman mitään mainintaa ennalta määritellystä työtuntien määrästä, jolle tämä enimmäissumma perustuisi. Yhdessäkään sopimuksen määräyksessä ei GEF:n mukaan määrätä, että työtuntien arvioitua määrää ei voida ylittää tai että sopimusta olisi tällaisessa tapauksessa muutettava, kuten siinä tapauksessa, jos GEF:n vaatima rahoitusosuus olisi ylittänyt 440 000 euroa. GEF päättelee tästä, että alkuperäinen arviointi ei ollut ainoa henkilöstökustannusten korvaamisessa käytetty peruste, vaan huomioon otettiin myös se seikka, että kokonaiskustannukset olivat hyväksyttävissä ja että niiden kokonaissumma ei ylittäisi 440 000 euroa.

87 Toiseksi siltä osin kuin on kyse hankkeeseen käytettyjä työtunteja ja siitä aiheutuneita kustannuksia koskevista ilmoituksista GEF katsoo, että komissio katsoi virheellisesti alustavassa ja lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa, että työtuntien määrä oli yliarvioitu, koska työaikoja koskevia rekistereitä ja läsnäololomakkeita ei ollut olemassa.

88 GEF vakuuttaa ensin täyttäneensä kaikki vaaditut lomakkeet ja noudattaneensa kaikkea sovellettavaa lainsäädäntöä, erityisesti kaikkia palkanlaskentaan ja -maksuun liittyviä palveluja tarjoavan Securex-yhtiön ja Belgian sosiaaliturvalain vaatimuksia sekä kirjanpitoperiaatteita, yleisten ehtojen 15 kohdan 1 alakohdan mukaisesti, ja tätä kohtaa noudatettiin täysin alustavan tilintarkastuskertomuksen mukaan.

89 GEF väittää nimittäin, että se täytti ja lähetti komissiolle budjetoituja kustannuksia koskeneen rahoituskyselyn ja että jokaisessa komissiolle lähetetyssä kustannusselvityksessä oli liite, joka sisälsi yksityiskohtaisen otteen henkilöstökuluista, työtuntien määrä ja tuntipalkka mukaan lukien. GEF väittää, että sopimuksen kattaman

ajanjakson lopulla se valmisteli tiivistelmän koko tätä ajanjaksoa koskevasta kustannusselvityksestä ja lähetti komissiolle päivitetyn rahoituskyselyn. Lisäksi GEF väittää säilyttäneensä asiakirjoja, jotka koskivat jokaisen sen palveluksessa olevan henkilön hankkeeseen käyttämää aikaa. Tätä varten se käytti ja käyttää yhä palkanlaskentaan ja -maksuun liittyviä palveluja tarjoavan Securex-yhtiön asiakirjoja. Näiden asiakirjojen lisäksi GEF väittää laatineensa täydentäviä läsnäololomakkeita, joista kävi ilmi päivittäiset työtunnit jokaista tätä hanketta varten työskennellyttä ammattiryhmää varten ja joiden osalta komissio vahvisti GEF:lle 20.3.2000 päivätyssä kirjeessään, että minkäänlaista erityistä mallia ei edellytetty.

90 Lisäksi GEF korostaa, että kesäkuussa 1999 tilintarkastajille oli jo esitelty työtunteja koskevat asiakirjat, jotka oli täytetty Securex-yhtiön laatimien sääntöjen mukaisesti, ja Goldfingerin laatimat täydentävät läsnäololomakkeet, mutta nämä olivat kieltäytyneet ottamasta niitä mukaansa, minkä vuoksi GEF ilmoitti niistä komissiolle 14.11.2000. GEF täsmentää myös, että Pirennen 31.1.2000 päivätty kirje koski näitä asiakirjoja. GEF toteaa, että sillä on mahdollisuus toimittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kaikki aiheutuneita kustannuksia koskeva näyttö, kaikkien läsnäololomakkeiden jäljennökset ja ostokuitit mukaan lukien.

91 Seuraavaksi GEF toteaa, että yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisessa kohdassa ei todeta, että jokaisen työntekijän on laadittava omat läsnäololomakkeensa. GEF väittää esillä olevassa asiassa, että hankkeen johtaja laati työajan rekisteröimistä koskevat asiakirjat ja läsnäololomakkeet ja että hän näin ollen myös todisti ne oikeiksi sopimuksessa edellytetyllä tavalla. Lisäksi komissio nimenomaisesti vahvisti GEF:n toimineen sopimuksen mukaisella tavalla kirjeissään, joissa se hyväksyi GEF:n esittämiin kustannusselvityksiin liittyvät kustannukset ja joissa se totesi, että "ilmoitetut kustannukset (tai kustannukset sellaisina kuin olemme niitä muuttaneet) on tarkastettu ja todettu töiden edistymistä koskevan jaksottaisen kertomuksen ja sopimuksen mukaisiksi (ks. liitteessä II oleva D osa), jollei palkkojen tarkastuksesta, uuden laskutoimituksen tai tilintarkastuksen jälkeen tehtävästä mukauttamisesta ja hyväksymisestä muuta johdu". GEF:n mukaan nimenomainen

viittaus yleisten ehtojen D osaan, jossa on henkilöstökustannuksia varten täytettävä lomake, osoittaa, että GEF noudatti komission antamia ohjeita siitä, millä tavoin kulut on ilmoitettava.

92 Lopuksi GEF katsoo, että siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että sopimuksen määräykset, erityisesti yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohta ja 15 kohdan 1 alakohta, eivät ole riittävän selkeät, on todettava, että GEF toimi asianmukaisella ja sopimuksen mukaisella tavalla Belgian code civilen sen 1162 §:n mukaisesti, jossa säädetään, että "epäselvässä tapauksessa sopimusta tulkitaan laatijalle vastaisella tavalla ja velvoitteeseen sitoutuneelle edullisella tavalla".

93 GEF vakuuttaa Goldfingerin palkkauksesta, että komissio ei ottanut huomioon sitä, että tämä palkkaus kyseenalaistettiin tilintarkastuksen yhteydessä, vaikka GEF oli osoittanut yhtiön tilien perusteella, että kyseessä oli hyväksyttävä kustannus, kun otetaan huomioon Belgian markkinoiden tilanne.

94 Kolmanneksi GEF kiistää toisessa teknisessä arvioinnissa käytetyn menettelyn ja tuloksen, johon se johti.

95 GEF katsoo 24.5.2000 tehdyn toisen teknisen arvioinnin yhteydessä noudatetusta menettelystä, että tilintarkastajat eivät noudattaneet komission 20.3.2000 päivätyssä kirjeessä asetettuja tarkastuksen viitetermejä, koska he eivät tiedustelleet, kuinka paljon aikaa GEF käytti jokaiseen tehtävään, ja koska he eivät arvioineet tätä aikaa kohtuullisesti. GEF:n mukaan tilintarkastajat vain jakoivat sopimuksen allekirjoituksen aikaan arvioidun työtuntien kokonaismäärän eri tehtäville eivätkä loppujen lopuksi nähneet minkäänlaista vaivaa, jotta nämä laskutoimitukset hyväksyttäisiin hankkeen työryhmän kanssa. GEF:n mukaan tämä lähestymistapa ei kuitenkaan ole

sen sopimuksen mukainen, jonka mukaan komission maksu ei perustu alun perin arvioiduille kustannuksille vaan niille, jotka tosiasiallisesti on maksettu ja perusteltu ja jotka ovat kohtuullisia. Näissä olosuhteissa GEF katsoo, että lopullisen tilintarkastuskertomuksen sisältö on virheellinen siltä osin kuin se perustui toista teknistä arviointia koskevalle kertomukselle.

96 GEF korostaa teknisen arvioinnin tuloksesta, ettei ole kohtuullista, että hankkeeseen käytettyjen työtuntien määrä, jonka komissio hyväksyi, oli alhaisempi kuin alkuperäisessä arviossa. GEF katsoo nimittäin osoittaneensa, että se oli kuluttanut kustannusarvioinneissaan ilmoittamansa varat, ja komissio oli hyväksynyt tämän paitsi teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa myös alustavassa tilintarkastuskertomuksessa, joissa kummassakin vahvistettiin GEF:n tilien paikkansapitävyys. Tältä osin GEF toteaa, että komissio vahvisti teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa, jota alustavassa tilintarkastuskertomuksessa lainattiin, että "työ on suoritettu ja varat on käytetty", ja päätteli, että "varat on yleisesti ottaen käytetty hyvin".

97 Neljänneksi GEF väittää, että lopullisen tilintarkastuskertomuksen laatimisen yhteydessä komissio jätti virheellisesti ottamatta huomioon Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessään alustavasta tilintarkastuskertomuksesta esittämät huomiot.

98 Yhtäältä GEF korostaa muun muassa lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa olevaa toteamusta, jossa toistetaan alustavassa kertomuksessa tehty toteamus, jonka mukaan informaatikosta heinäkuulta ja lokakuulta 1997 ilmoitetut 202 tuntia olivat perusteettomat, koska tämä henkilö aloitti GEF:n palveluksessa vasta 3.11.1997. GEF:n mukaan Pirenne kuitenkin mainitsi 31.1.2000 päivätyssä kirjeessään, että kolme henkilöä hoiti vuorotellen informaatikon tehtäviä vuoden 1997 heinäkuussa, lokakuussa ja marraskuussa. Tältä osin GEF toteaa, että sopimuksessa ei ole yhtäkään määräystä, jossa sitä kiellettäisiin käyttämästä useita henkilöitä yhden erityisen tehtävän suorittamisessa, ja lisää, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kaikki informaatikkoina työskennelleet henkilöt olivat päteviä hoitamaan näitä tehtäviä.

99 Toisaalta GEF viittaa kertomuksessa tehtyyn arvioon sen liikevaihdosta ja henkilöstökuluista ja toteamukseen, jonka mukaan laskutetut henkilöstökustannukset olivat huomattavan yliarvioituja; nämä sisältyivät alustavaan tilintarkastuskertomukseen ja toistettiin lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa. Tältä osin Pirenne totesi selvästi 31.1.2000 päivätyssä kirjeessään, että tilintarkastajat eivät esittäneet asianmukaisesti GEF:n toimittamia huomautuksia ja lukuja muun muassa siksi, että he eivät ottaneet huomioon sitä, että hanke, joka kattaa peräkkäisiä tilikausia, edellyttää, että menot ja tulot jaetaan hankkeen koko kestolle. Näin ollen GEF:n varainhoitovuosi alkaa 1.10. ja päättyy 30.9., kun taas kulut kirjattiin komission sellaisen menetelmän mukaisesti, jossa varainhoitovuosi alkaa heinäkuussa. Vaikka tämä tieto ei olisi ollut selkeä silloin, kun GEF esitteli tilinsä, se esitti myöhemmin täsmennyksiä 31.1.2000 päivätyssä kirjeessään, joka komission olisi pitänyt ottaa huomioon lopullista tilintarkastuskertomusta laadittaessa.

100 Lopuksi GEF arvioi muita tilintarkastajien hylkäämiä kuluja, jotka koskevat kohtia "matka- ja elinkustannukset" ja "muut kustannukset". GEF katsoo, että näitä kahta kohtaa koskevat kustannukset hylättiin virheellisesti alustavassa ja lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa ja neljännen jakson kulujen hyväksymiskirjeessä, koska se dokumentoi ja perusteli kaikki nämä kustannukset. Lisäksi GEF moittii komissiota siitä, että se ei ottanut huomioon Pirennen 31.1.2000 päivättyyn kirjeeseen sisältyneitä huomautuksia. GEF ehdottaa, että se esittäisi tämän oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä uudelleen näytön kaikista näistä kustannuksista.

101 GEF väittää Datamonitor-tutkimuksesta maksetusta 3 145,05 euron summasta, että kyseessä on hankkeen dokumentaation yhteydessä aiheutunut kustannus ja että tilintarkastajat luokittelivat sen virheellisesti osaksi teknistä tukea. Yleisten ehtojen 13 kohdan 3 alakohdan nojalla komission ei siis pitänyt hyväksyä alustavasti tätä kustannusta. Lisäksi GEF vakuuttaa, että se antoi tutkimuksen ja sitä koskevan laskun tilintarkastajille, mutta nämä kuitenkin kieltäytyivät korjaamasta virhettä.

102 GEF väittää kohdasta "muut kustannukset" ja erityisesti 1 790,31 euron sellaista kustannusta koskevasta ilmoituksesta, josta on tositteena laskuja ja joka koskee pienten esineiden ostamista kirjakaupoista, että se liittyi dokumentaatiota koskeviin kuluihin, jotka voidaan korvata 11 056 euroon asti, ja että tämä dokumentaatio oli tarpeellinen hankkeen yhteyteen suunniteltujen tehtävien suorittamista varten.

103 Komissio katsoo, että tämä kanneperuste ei ole perusteltu, ja väittää, että se ei loukannut sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Alustavat huomautukset

104 Aluksi on muistutettava, että sopimuksen sanamuodon mukaan GEF sitoutui saattamaan päätökseen teknisessä liitteessä määritellyn hankkeen. Tämän hankkeen tarkoitus oli FIWG:n tukeminen, joka tapahtui toteuttamalla kuusi eri tehtävää, joista jokaista varten määriteltiin luettelo toteutettavista suorituksista.

105 On myös muistutettava, että päätöksen 94/763 6 artiklan mukaisesti sopimuksessa täsmennetään muun muassa määräykset, jotka koskevat hanketta koskevaa hallinnollista, rahoituksellista ja teknistä tarkkailua.

106 GEF oli näin ollen velvollinen muun muassa toimittamaan komissiolle sopimuksen 6 kohdan ja yleisten ehtojen 9 kohdan mukaisesti neljä töiden edistymistä koskevaa jaksottaista kertomusta sopimuksen alkamispäivästä alkaen joka kuudes kuukausi. Tällä oli tarkoitus antaa komissiolle mahdollisuus arvioida hankkeen tai siihen liittyvien tehtävien yhteydessä saavutettua edistystä ja yhteistyötä. GEF:n piti myös toimittaa työskentelyä ja hankkeen tavoitteita, tuloksia ja päätelmiä koskeva lopullinen kertomus. Sopimuksen 4 ja 5 kohdan mukaan GEF:n piti lopuksi toimittaa komissiolle sopimuksen alkamispäivästä alkaen joka kuudes kuukausi neljä kustannusselvitystä, jotka vastasivat samoja jaksoja, joita neljä edellä mainittua kertomusta koskivat, jotta komissio voisi suorittaa niitä vastaavat osittaiset maksut.

107 Lisäksi sopimuksessa määrättiin edellytykset GEF:lle aiheutuneiden eri kustannusten luokkien korvaamiselle.

108 Näiden seikkojen ja GEF:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin suullisessa käsittelyssä esittämiin kysymyksiin antaman vastauksen valossa on aiheellista todeta, että kantaja ei ole osoittanut, mikä vaikutus riita-asian ratkaisuun voi olla kysymyksellä, joka koskee sitä, onko sopimusta pidettävä tukisopimuksena. Näin ollen kysymystä, joka koskee sitä, miltä osin sopijapuolet täyttivät velvoitteensa, on arvioitava vain sopimusmääräysten valossa (ks. tältä osin edellä 73 kohdassa mainittu asia Toditec v. komissio, tuomion 77 kohta).

109 Seuraavaksi on aiheellista tarkastella sopimuksen määräyksiä, jotka koskevat sellaisten eri kustannusten luokkia, joita hankkeen toteuttamiseen voidaan käyttää, ja näiden kustannusten korvaamisen edellytyksiä.

110 Siltä osin kuin on kyse sellaisten kustannusten luokista, joita hankkeen toteuttamiseen voidaan käyttää ja joista määrätään yleisten ehtojen 13 kohdassa, toisin sanoen henkilöstökustannukset, verkoston kustannukset, muut kustannukset, huomattavat

erityiset kustannukset ja yleiset kulut, yleisten ehtojen 12 kohdan 1 alakohdassa määrätään, että korvattavia kustannuksia ovat todelliset, hankkeelle tarpeelliset kustannukset, jotka voidaan näyttää toteen ja jotka ovat syntyneet hankkeen aikana. Tämän saman määräyksen 2 alakohdassa todetaan lisäksi, että työlle luokittain arvioidut kustannukset ovat vain viitteellisiä ja että arvioitua budjettia voidaan siirtää luokkien välillä edellyttäen, että tällä ei ole perustavanlaatuista vaikutusta hankkeen tarkoitukseen.

111 Yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisessa alakohdassa määrätään, että edellytyksen, jonka mukaan työntekijöiden kaikki ilmoitetut työtunnit on rekisteröitävä ja todistettava oikeiksi, täyttymisen vähimmäisvaatimus on, että hankkeen johtaja tai sopijapuolena olevan yrityksen asianmukaisesti valtuutettu ylempi toimihenkilö rekisteröi hyväksytyn työajan vähintään kerran kuukaudessa. Yleisten ehtojen 15 kohdan 1 alakohdassa täsmennetään lisäksi, että sopijapuolen on laadittava säännöllisesti ja sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jossa sillä on kotipaikka, oma kirjanpito ja asianmukaiset asiakirjat perustellakseen kustannuksia ja merkittyjä tunteja ja että nämä asiakirjat on asetettava tilintarkastajien saataville.

112 Tästä seuraa, että GEF:lle kuuluu näytön esittäminen siitä, että sen komissiolle toimittamissa eri kustannusselvityksissä ilmoitetut kustannukset ovat todellisia ja tosiasiallisesti tarpeellisia kuluja, jotka ovat syntyneet hankkeen aikana sen toteuttamista varten. Tästä seuraa myös, että GEF:n on tämän näytön esittämisessä noudatettava yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdassa ja 15 kohdan 1 alakohdassa mainittuja edellytyksiä ja pidettävä työtunneista oikeaksi todistettua rekisteriä ja Belgian voimassaolevan lainsäädännön mukaista kirjanpitoa.

113 Näiden toteamusten valossa GEF:n niitä perusteluita ei voida hyväksyä, jotka perustuvat Belgian code civilen 1235 §:n ensimmäiselle momentille ja jotka se esitti tukemaan vaatimustaan, jonka mukaan komissio oli velvoitettava laatimaan 273 516 euron suuruinen hyvitysilmoitus. Näiden perusteluiden mukaan komissiolla nimittäin on todistustaakka koskien sitä, että GEF:lle on maksettu aiheettomasti 273 516 euron suuruinen summa, jonka palauttamista vaadittiin komission 11.7.2001 päivätyllä veloitusilmoituksella.

114 Tämä komission viimeinen takaisin maksamista koskeva vaatimus perustuu kuitenkin yleisten ehtojen 16 kohdan 3 alakohdalle, jonka mukaan silloin, kun hankkeelle maksettavan rahoitusosuuden kokonaissumma, tilintarkastuksesta johtuva summa mukaan lukien, on alhaisempi kuin hankkeen nimissä suoritetut maksut, sopijapuolen on välittömästi maksettava erotus takaisin komissiolle. Toteamus, että suoritettujen maksujen summa on korkeampi kuin hankkeelle maksettavan rahoituksen kokonaismäärä, perustuu kuitenkin hankkeen toteuttamisesta syntyneitä kustannuksia koskeville todisteille, joiden esittäminen kuuluu sopimuksen sanamuodon mukaan GEF:lle eikä komissiolle.

115 Tästä seuraa, että vaatimus, jonka mukaan komissio on velvoitettava laatimaan 273 615 euron suuruinen hyvitysilmoitus, jolla kumottaisiin sen 11.7.2001 laatima veloitusilmoitus, liittyy vaatimukseen, joka koskee 40 693 euron suuruisen summan korvaamista siltä osin kuin ne kummatkin perustuvat olettamalle, että GEF noudatti sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Siitä, että GEF on osoittanut noudattaneensa sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, olisi välttämättömänä seurauksena, että GEF:llä olisi oikeus siihen, että sille maksetaan 40 693 euron suuruinen summa ja että komission laatima 273 516 euron suuruinen veloitusilmoitus jäisi vaille perustetta.

116 Näissä olosuhteissa on tarkasteltava, onko GEF:n vaatimus perusteltu jokaisen sellaisen kustannusten luokan osalta, jonka korvaamista GEF vaatii ja joita koskevat todisteet se väittää esittäneensä, toisin sanoen "henkilöstöstä" aiheutuvat kustannukset, muun muassa Goldfingerin palkka, ja jotkut kohtiin "matka- ja elinkustannukset" ja "muut kustannukset" liittyvät kustannukset.

"Henkilöstöstä" aiheutuvat kustannukset

117 GEF:n henkilöstökustannuksista esittämät eri perustelut herättävät lähinnä kolme kysymystä: ensimmäinen kysymys koskee sitä, hyväksyikö komissio työtuntien arvioidun määrän ylittämisen ja henkilöstökustannusten laskemisessa käytetyn, alun

perin sopimuksessa määrätyn palkan mukauttamisen, toinen kysymys sitä, esittikö GEF sopimuksen määräysten mukaisesti näyttöä työtunneista, jotka se vakuuttaa käyttäneensä hankkeen toteuttamisessa, ja kolmas kysymys sitä, tekivätkö tilintarkastajat virheitä niiden toteamustensa yhteydessä, jotka koskivat työtunteja ja henkilöstökustannuksia ja jotka sisältyivät toista teknistä arviointia koskevaan kertomukseen ja lopulliseen tilintarkastuskertomukseen.

— Sopimuksessa alun perin määrätyn työtuntien määrän lisäämisen ja palkan mukauttamisen hyväksyminen komissiossa

118 Ensimmäiseksi on määriteltävä, tarkoittaako se, että komissio hyväksyy GEF:n esittämät kustannusselvitykset, ja se, että niiden perusteella suoritetaan osittaisia maksuja, sitä, että sopimuksessa alun perin arvioidun työtuntien määrän ylittyminen ja sopimuksessa alun perin arvioitujen palkkojen mukauttaminen hyväksytään.

119 Tältä osin on todettava, että siltä osin kuin on kyse komission rahoitusosuudesta, sopimuksen 3 kohdan 1 ja 2 alakohdassa määrätään, että komissio korvaa kuluista 100 prosenttia 440 000 euroon asti, joka on kyseisen hankkeen arvioitu kokonaiskustannus.

120 Sopimuksen 4 kohdan, jossa laaditaan komission maksuaikataulu, mukaan komission rahoitusosuus maksetaan siten, että aluksi suoritetaan 165 000 euron ennakkomaksu ja seuraavaksi osittaisia maksuja, jotka suoritetaan kahden kuukauden kuluessa töiden edistymistä koskevien eri kertomusten ja niitä vastaavien kustannusselvitysten hyväksymisestä. Lopuksi rahoitusosuuden kokonaismäärän

loppusumma maksetaan kahden kuukauden kuluessa viimeisen kertomuksen, asiakirjan tai muun sellaisen suorituksen hyväksymisestä, joka kuuluu teknisessä liitteessä tarkoitettuun hankkeeseen, ja 5 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetun viimeistä jaksoa koskevan kustannusselvityksen hyväksymisestä.

121 Yleisten ehtojen 16 kohdan 2 alakohdassa määrätään, että jollei tilintarkastusta koskevasta 17 kohdasta muuta johdu, kaikkien maksujen katsotaan olevan ennakkomaksuja siihen asti, kunnes hankkeeseen kuuluvat muut suoritukset hyväksytään, tai näiden puuttuessa kunnes lopullinen kertomus hyväksytään. Saman kohdan 3 alakohdassa määrätään lisäksi, että kun hankkeelle maksettavan rahoitusosuuden kokonaismäärä, tilintarkastuksen tulos mukaan lukien, on alhaisempi kuin hankkeen nimissä suoritetut maksut, sopijapuolet palauttavat erotuksen komissiolle välittömästi.

122 Kaikista näistä määräyksistä seuraa, että kaikkia komission ennakkomaksuina tai osittaisina maksuina suorittamia maksuja on tiettyjen edellä mainittujen edellytysten täyttymiseen asti pidettävä väliaikaisina maksuina.

123 Yleisten ehtojen 16 ja 17 kohdan mukaisesti komissio suorittaa kaikki nämä maksut, jollei tarkastuksesta muuta johdu, eikä niitä siis voida pitää kustannusselvitykseen perustuvana lopullisena maksuna ennen kuin tällainen tarkastus on tehty tai ennen kuin tätä varten asetettu määräaika on päättynyt. Kustannusselvitysten hyväksymistä koskevissa kirjeissä, jotka komissio osoitti GEF:lle 19.3.1998, 14.12.1998, 27.7.1999 ja 14.12.2000, mainitaan lisäksi nimenomaisesti, että "kustannukset, joista ilmoitettiin (tai sellaisina kuin muutimme niitä) tarkastettiin ja todettiin yhdenmukaisiksi töiden edistymistä koskevan jaksottaisen kertomuksen ja sopimuksen kanssa (ks. liitteessä II oleva D osa), jollei tarkastuksesta, uuden laskutoimituksen jälkeen tehtävästä mukauttamisesta tai tilintarkastuksesta ja palkkojen hyväksymisestä muuta johdu".

124 Näin ollen vaikka, kuten GEF väittää, komissio seurasi hankkeen edistymistä huolellisesti ja yksityiskohtaisesti, esitti siitä myönteisiä arvioita, eikä esittänyt ilmoitetuista kuluista ja sovelletuista palkoista kielteistä arviota, se seikka, että komissio merkitsi tiedoksi kustannusselvitykset, jotka GEF toimitti sille sen jälkeen, kun niitä oli jonkin verran mukautettu joidenkin kulujen hylkäämisen vuoksi, ja maksoi GEF:lle niiden perusteella joitakin rahasummia, ei merkitse suuremman työtuntien määrän tai sovellettavien palkkatariffien muuttamisen hyväksymistä. Komission suorittamalla tilintarkastuksella pyrittiin nimenomaan toteamaan sopimuksen määräysten mukaisesti, olivatko vaaditut kustannukset hyväksyttäviä. Näin ollen kustannusarvioita voitiin pitää komission hyväksyminä vasta tilintarkastuksen jälkeen.

125 Toiseksi on tarkasteltava sitä, millä edellytyksillä sopimuksessa alun perin arvioidun työtuntien määrän sellainen muuttaminen voi tapahtua, joka GEF:n mukaan tuli tarpeelliseksi sen ympäristön muuttumisen myötä, johon hanke kuuluu.

126 Tältä osin on huomautettava heti, että kun on kyse sovelletuista palkoista, GEF selitti suullisessa käsittelyssä vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen, että näihin palkkoihin nyt esillä olevan riita-asian yhteydessä tehty viittaus johtuu siitä, että tuntimäärää ja tuntipalkkoja mukautettiin samanaikaisesti, ja siitä, että nämä kaksi seikkaa yhdistettiin hankkeen toteuttamisesta aiheutuneiden kustannusten kokonaissummassa. Asiakirja-aineistosta käy kuitenkin ilmi, että GEF ei esittänyt yhtäkään väitettä kyseisten sovellettujen palkkojen mukauttamista vastaan eikä kiistänyt niiden palkkojen määrää, joihin komissio päätyi tilintarkastuksen yhteydessä.

127 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi koskee siis vain hankkeeseen käytettyjen työtuntien määrää.

128 Tältä osin on todettava, että teknisen liitteen, sellaisena kuin se on GEF:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamien vastausten liitteessä 3, 3.7 kohdassa on taulukko, jonka otsikko on "Human Resources Requirements per Task (in man/days)" (jäljempänä taulukko nro 1) ja josta käy ilmi, että sopimuksessa tarkoitettu päivien määrä henkilöä kohden teknisessä liitteessä määritellyn kuuden tehtävän suorittamista varten on 447, mikä vastaa 3 576 työtuntia (447 päivää henkilöä kohden x 8 tuntia = 3 576 tuntia) ja 894 työtuntia puolessa vuodessa (3 576 työtuntia: 4 puolivuotiskautta = 894 tuntia puolessa vuodessa).

129 Samassa 3.7 kohdassa oleva taulukko, jonka otsikko on "Cost estimates per Task (in ECU)" (jäljempänä taulukko nro 2), sisältää kustannusarvion jokaiselle kuudelle tehtävälle kustannusluokittain.

130 GEF:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamien vastausten liitteessä 3 ei enää ole taulukkoa, jonka otsikko on "Unit Costs Assumptions (in ECU)" (jäljempänä taulukko nro 3), jossa määrätään päiväpalkka työtunneille, joita suorittavat muun muassa "Project manager" (1 050), "Senior Consultant" (1 050), "Consultant" (650) ja "Information Specialist" (300) ja joka toistettiin teknisen liitteen siinä versiossa, joka oli kannekirjelmän liitteenä. GEF kuitenkin liitti näihin vastauksiin taulukon, joka sisälsi päiväpalkkoja, jotka olivat vain hieman erilaiset kuin edellä esitetyt ja joita sovellettiin suoritettuihin työtunteihin.

131 Lisäksi teknisen liitteen samaan 3.7 kohtaan, sellaisena kuin se oli GEF:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamien vastausten liitteenä, kuului taulukko, jonka otsikko oli "Total cost estimates per Task (in ECU)" (jäljempänä taulukko nro 4) ja jossa määrätään kustannuksista jokaista tehtävää varten ja hankkeen arvioitu kokonaiskustannus, joka oli 440 000 euroa.

132 Näistä taulukoista käy ilmi, että sopimuksen 3 kohdan 1 ja 2 alakohdassa määrätty 440 000 euron enimmäismäärä vastaa jokaisen (taulukossa nro 1 tarkoitetun) tehtävän suorittamisessa tarpeellisten päivissä henkeä kohden laskettujen arvioitujen tuntimäärien pyöristettyä summaa, kun ne kerrotaan (taulukossa nro 3 tarkoitetulla) palkalla. Kaikki nämä tiedot ovat perustana laskutoimitukselle, jonka tuloksena on 440 000 euron enimmäismäärä, ja ne ovat näin ollen, tämän enimmäismäärän tavoin, sopimuksen keskeisiä seikkoja.

133 Hankkeen teknisen arvioinnin, kuten tekniseen liitteeseen sisältyvän kyseessä olevan hankkeen tekninen arviointi, tarkoitus nimittäin on, että sopijapuolet voivat sopia hankkeen kokonaisbudjettia koskevasta arviosta, joka määrittelee puitteet, joissa komissio myöntää rahoitusosuutensa. Esillä olevassa asiassa tätä budjettia koskeva arviointi suoritettiin edellä mainittujen tietojen perusteella siten, että kummatkin sopijapuolet hyväksyivät arvion jokaisesta tiedosta, joiden keskeinen seikka on niiden työmäärä. Tästä syystä nämä tiedot ovat objektiivisia kriteerejä, joilla arvioidaan sopimuksen asianmukaista täytäntöönpanoa varten ilmoitettujen kulujen tarpeellisuutta, niiden yhteensopivuutta sopimuksen kanssa ja kaikkia mukautuksia, joita niihin voidaan tehdä.

134 Lisäksi on korostettava, että ainoa yleisten ehtojen 12 kohdan 2 alakohdassa määrätty arvioitujen kustannusten muuttamista koskeva tapaus, jossa ei ole kyse kustannusten lisäämisestä vaan pelkästään tiettyjen kustannusten siirtämisestä muuhun kuin siihen luokkaan, johon ne alun perin liitettiin, hyväksytään vain, jos se ei vaikuta perustavanlaatuisella tavalla hankkeen tarkoitukseen.

135 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa asiakirja-aineistosta, muun muassa lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta, käy ilmi, että GEF ilmoitti neljää jaksoa varten 2 827, 2 878, 3 005 ja 3 569 työtuntia niiden 894 tunnin sijaan, jotka sopimuksessa arvioitiin puolivuotiskautta varten.

136 On kuitenkin katsottava, että hankkeen toteuttamiseen tarpeellisten työtuntien, jotka on arvioitu jokaista tehtävää ja kustannusten luokkaa varten, yhtä merkittävä lisääminen vaikuttaa yleisten ehtojen 12 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetun kustannusten siirtämisen tavoin hankkeen kokoon ja vaikutukseen siltä osin kuin hankkeeseen käytetty työmäärä määrittelee sen ominaispiirteet. Sopimuksen mukauttaminen siten, että hankkeeseen käytettävien työntekijöiden työmäärää lisätään huomattavan paljon, olisi edellyttänyt sopimuksen 8 kohdan mukaisesti sen muuttamista kummankin sopijapuolen valtuuttaman edustajan välillä laaditulla kirjallisella sopimuksella.

137 Tätä päätelmää ei voida kumota sillä seikalla, johon GEF on vedonnut, että sen vaatimus ei koskenut 440 000 euron enimmäissummaa suurempaa rahoitusta. Vaikka tämä 440 000 euron summa on enimmäismäärä, jota ei voida ylittää, se ei myöskään ole hankkeeseen käytettyjen kustannusten korvaamisen alaraja eikä ainoa peruste, jonka avulla voidaan arvioida ilmoitettujen henkilöstökustannusten huomioon ottamista. Lisäksi sopimuksessa asetetaan korvattaville kustannuksille tiettyjä hyvin täsmällisiä edellytyksiä, kuten esitettäviä todisteita koskevat edellytykset, siten, että komissio ei voinut suorittaa yhtäkään maksua sopimuksen perusteella vain siitä syystä, ettei sen rahoitusosuus ylittänyt 440 000 euron enimmäismäärää.

138 Lopuksi asiakirja-aineistosta ei käy ilmi, että GEF ehdotti komissiolle sopimuksen mukauttamista, jolla olisi pyritty muuttamaan hanketta varten alun perin arvioitua työaikaa, jota sen ympäristön muuttuminen edellytti, johon hanke kuului.

139 GEF ei siis ole näyttänyt toteen, että toisessa teknisessä arvioinnissa oleva se toteamus on virheellinen, jonka mukaan tilintarkastajille ei esitetty mitään näyttöä siitä, että komissio oli hyväksynyt alun perin arvioidun työajan huomattavan muuttamisen.

— Hankkeeseen käytettyjä työtunteja koskeva näyttö

140 Kysymyksestä, joka koskee sitä, esittikö GEF näyttöä henkilöstökustannuksista, joita se väittää käyttäneensä hankkeen toteuttamista varten, on muistutettava, että kuten edellä 110–112 kohdassa on todettu, hankkeen toteuttamisessa sen aikana ilmoitettujen todellisten kulujen tarpeellisuutta ja tosiasiallista käyttöä koskevaan näyttöön sovelletaan täsmällisiä edellytyksiä. Näin ollen GEF:n oli pidettävä työtunteja koskevaa rekisteriä, joka hankkeen johtajan tai asianmukaisesti valtuutetun ylemmän toimihenkilön oli todistettava oikeaksi vähintään kerran kuukaudessa. Lisäksi sen piti säilyttää kirjanpito ja asianmukainen dokumentaatio, jotka on asetettava saataville tilintarkastuksia varten, ilmoitettujen kustannusten ja tuntien perustelemista ja oikeuttamista varten.

141 On siis määriteltävä, täytettiinkö GEF:n tilintarkastusta varten toimittamilla asiakirjoilla edellytykset, jotka sopimuksessa asetettiin hankkeeseen käytettyjä henkilöstökustannuksia koskevalle näytölle.

142 Tältä osin asiakirja-aineistosta käy ilmi, että on tarkasteltava kolme asiakirjojen luokkaa. Ensimmäinen luokka koskee kirjanpitoa ja dokumentaatiota, jotka GEF:llä on oltava hallussaan Belgiassa sovellettavan sen lainsäädännön mukaisesti, johon yleisten ehtojen 15 kohdan 1 alakohdassa viitataan. Toinen luokka koskee asiakirjoja, joissa ilmoitetaan jokaisen työntekijän työtuntien kokonaismäärä kuukaudessa, jotka on täytetty palkanlaskentaan ja -maksuun liittyviä palveluja tarjoavan Securex-yhtiön laatimien sääntöjen mukaisesti ja joita käytetään perustana palkkojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamisessa (jäljempänä Securex-läsnäololomakkeet). Kolmas luokka muodostuu täydentävistä läsnäololomakkeista, jotka Goldfinger laati tilintarkastuksen yhteydessä työsopimusten ja sellaisen toimiston kalenterin perusteella, joka ei sisältänyt tuntimääriä, ja joissa mainittiin jokaisen hanketta varten työskennelleen ammattiryhmän päivittäin käyttämät työtunnit (jäljempänä täydentävät läsnäololomakkeet).

143 Komissio ei kiistä ensimmäisestä asiakirjojen luokasta, että GEF täytti ja lähetti komissiolle kaksi rahoituskyselyä ja neljä kustannusselvitystä, jotka sisältävät yksityiskohtaisen selvityksen henkilöstökustannuksista, työtuntien määrä ja tuntipalkka mukaan lukien. Komissio ei myöskään kiistä sitä, että GEF piti Belgiassa sovellettavien säännösten mukaista kirjanpitoa, joka oli asetettu tilintarkastajien saataville. Lisäksi niin alustavan kuin lopullisenkin tilintarkastuskertomuksen 3 kohdasta, joka on luvussa "Book keeping analysis", käy ilmi, että tilintarkastajat totesivat, että GEF laatii joka vuosi rahoitusselvityksen ja että kustannusselvitysten esittämisessä käytetyt kustannukset mainittiin GEF:n kirjanpidossa. Se seikka, että tilintarkastajat tarkastivat, että kustannusarviot olivat tältä osin GEF:n tilien mukaiset, ei kuitenkaan merkitse, että GEF:llä oli hallussaan dokumentaatio, joka oli tarpeellinen hankkeeseen liittyvinä esitettyjen kustannusten ja tuntien osoittamiseksi ja perustelemiseksi sopimuksen mukaisella tavalla. On siis aiheellista arvioida kahta muuta edellä mainittua asiakirjojen luokkaa.

144 Toisesta asiakirjojen luokasta komissio myöntää, että GEF säilytti Securex-läsnäololomakkeet, ja vahvistaa, että ne esitettiin tilintarkastajille 18. ja 21.6.1999 pidetyn tilintarkastuksen yhteydessä ja toimitettiin komissiolle 20.11.2000. Kuten komissio on aivan oikein todennut, näitä läsnäololomakkeita voidaan kuitenkin pitää yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuna työtunteja koskevana rekisterinä vain, jos niissä täsmennetään, että niissä mainitut tunnit on todellakin käytetty hanketta varten. GEF kuitenkin myönsi suullisessa käsittelyssä, että nämä lomakkeet eivät sisältäneet tällaisia tietoja.

145 Kuten GEF väittää ja kuten komissio itse on myöntänyt 20.3.2000 päivätyssä kirjeessään, sopimuksessa ei määrätä minkäänlaista erityistä mallia työtunteja koskevalle rekisterille. Yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisesta alakohdasta ja 15 kohdan 1 alakohdasta käy kuitenkin ilmi, että hankkeeseen tosiasiallisesti käytetyt kustannukset ja tunnit on todistettava ja perusteltava asianmukaisilla asiakirjoilla. Koska komission rahoitusosuudelle on asetettu edellytykseksi, että sopijapuolelle aiheutuneet todelliset ja tarpeelliset kustannukset liittyvät vain hankkeeseen, edellä mainituissa säännöksissä edellytettyjen asiakirjojen asianmukainen luonne merkitsee, että GEF:n on selkeästi ilmoitettava kustannuksista

ylläpitämässään rekisterissä, että ilmoitetut kustannukset ja tunnit todellakin liittyvät hankkeen toteuttamiseen. Näin ollen kuten komissio on aivan oikein todennut, näissä asiakirjoissa on ilmoitettava täsmällisesti työtuntien määrä, työntekijän henkilöllisyys, hänen todellinen palkkansa ja niiden kulujen ja tehtävien välinen yhteys, joita komission rahoitus koskee.

146 Kolmannesta asiakirjojen luokasta GEF ei kiistä kirjelmissään komission väitettä, jonka mukaan Goldfinger laati täydentävät läsnäololomakkeet tilintarkastuksen aikana työsopimusten ja sellaisen toimistokalenterin perusteella, joka ei sisältänyt työntekijöiden nimiä eikä otetta hankkeeseen käytetyistä tunneista. GEF ei myöskään väitä, että näissä lomakkeissa mainittaisiin hanketta varten työskennelleiden henkilöiden nimet ja että niissä olisi allekirjoituksia. Lisäksi GEF myöntää, että näissä lomakkeissa oli eroavaisuuksia Securex-läsnäololomakkeisiin nähden, toisin sanoen yhteensä noin 120 tunnin ero (Pirennen 31.1.2000 päivätty kirje).

147 On selvää, että Securex-läsnäololomakkeiden tavoin täydentävät läsnäololomakkeet voidaan hyväksyä todisteeksi siitä, kuinka paljon aikaa jokainen GEF:n työntekijä on käyttänyt hankkeeseen, vain jos voidaan osoittaa, että niillä noudatetaan edellä 145 kohdassa mainittuja edellytyksiä.

148 Lisäksi yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisen alakohdan mukaan hankkeen päällikön tai asianmukaisella tavalla valtuutetun ylemmän toimihenkilön on todistettava oikeaksi ainakin kerran kuukaudessa asiakirjat, jotka ovat otteita ilmoitettuja työtunteja koskevasta rekisteristä. Tämä vaatimus, joka on keskeinen ilmoitettuja työtunteja koskevan oikeaksi todistetun rekisterin pitämistä koskevan velvollisuuden noudattamisessa, edellyttää tämän rekisterin ylläpitämistä hankkeen koko keston ajan, toisin sanoen työtunnit on merkittävä muistiin sitä mukaa kuin tehtävät suoritetaan, eikä sen mukaista ole, että jälkikäteen laaditaan täydentäviä läsnäololomakkeita.

149 Edellä esitetyn perusteella Securex-läsnäololomakkeita — sen vuoksi, että niissä ei ole edellä mainittuja täsmennyksiä kustannuksista ja tunneista — ja 18. ja 21.6.1999 tehdyssä tilintarkastuksessa esitettyjä täydentäviä läsnäololomakkeita — samoista syistä ja siksi, että hankkeen johtaja tai asianmukaisesti valtuutettu ylempi toimihenkilö ei ole todistanut niitä oikeiksi vähintään kerran kuussa — ei voida pitää yhteensopivina sopimuksessa näyttöä varten asetettujen edellytysten kanssa.

150 Lisäksi GEF:n suullisessa käsittelyssä ensimmäisen kerran esittämää sitä perustelua ei voida hyväksyä, jonka mukaan Goldfinger laati, päivitti ja arkistoi tietokoneelle täydentävät läsnäololomakkeet. Tällaisella seikalla, vaikka se osoitetaan todeksi, ei voida osoittaa, että nämä lomakkeet ovat edellä 145 kohdassa mainittujen edellytysten mukaiset, koska GEF myönsi suullisessa käsittelyssä, että se ei koskaan harkinnut näiden asiakirjojen laatimispäivää koskevien todisteiden esittämistä.

151 Lisäksi GEF ei esittänyt toisen teknisen arvioinnin yhteydessä muita asiakirjoja ilmoitettuja kuluja tukemaan, joten alustavassa tilintarkastuskertomuksessa tehdyt päätelmät voitiin toistaa lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa.

152 Näin ollen asianomaisten niitä perusteluita ei ole aiheellista tutkia, jotka koskevat lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa esitettyjä toteamuksia Goldfingerin laatimista lomakkeista ja joiden mukaan nämä toteamukset ovat virheellisiä, kun on kyse niin sopimuksen alkamispäivästä kuin informaatikosta vuoden 1997 heinäkuulle ja lokakuulle ilmoitetuista 202 tunnista. Edellä mainittujen virheiden arviointi jää nimittäin vaille kohdetta, koska näitä lomakkeita ei voida pitää sopimuksessa asetettujen, todisteita koskevien vaatimusten mukaisina.

153 Näin ollen on todettava, että GEF ei laatinut työntekijöistään yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisen alakohdan mukaisia läsnäololomakkeita.

154 Ensin on todettava erityisesti Goldfingerin palkkauksesta, että GEF on vain tyytynyt vakuuttamaan, että komissio ei ottanut huomioon GEF:n Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä tekemää kannanottoa, joka koski alustavaa tilintarkastuskertomusta. Pirenne vakuutti tässä kirjeessä toistamiseen, että Goldfingerin palkkausta koskeva laskutoimitus oli oikea ja että Belgian markkinoiden tilanteen vuoksi se oli hyväksyttävä kustannus, minkä GEF oli jo esittänyt 30.7.1999 päivätyssä aikaisemmassa kirjeessään.

155 Seuraavaksi 21.12.1999 päivätystä alustavasta tilintarkastuskertomuksesta käy ilmi, että koska kyseinen palkkaus sisälsi kolmen vuoden bonukset, tilintarkastajat suorittivat siitä uuden laskutoimituksen, jotta huomioon otettaisiin vain kahden vuoden bonusten kokonaissumma.

156 Näin ollen koska GEF ei lainkaan arvostele asian kannalta merkityksellistä ajanjaksoa koskevia korjauksia, se on jättänyt osoittamatta, että tilintarkastajat toimivat virheellisesti vähentäessään Goldfingerille maksetusta summasta nämä bonukset siten, että huomioon otettiin vain bonukset, jotka liittyivät hankkeen kestoa vastaavaan kahden vuoden ajanjaksoon.

157 Kaikesta edellä todetusta seuraa, että GEF ei ole esittänyt näyttöä hankkeen täytäntöönpanoa varten ilmoitetuista henkilöstökustannuksista eikä Goldfingerin palkkalaskelman virheellisyydestä tilintarkastuksen osalta.

— Tilintarkastajien väitetyt virheet, jotka koskevat työtunteja ja henkilöstökustannuksia ja jotka on mainittu toista teknistä arviointia koskevassa kertomuksessa ja lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa

158 On aiheellista tarkastella GEF:n väitteitä, joiden mukaan tilintarkastajat tekivät virheitä, jotka koskevat yhtäältä toisen teknisen arvioinnin yhteydessä noudatettua menettelyä ja tässä menettelyssä työtuntien osalta saatua tulosta ja toisaalta henkilöstökustannuksista tehtyjä toteamuksia, jotka sisältyivät lopulliseen tilintarkastuskertomukseen.

159 Siltä osin kuin on kyse 24.5.2000 päivätystä toisesta teknisestä arvioinnista, ensimmäiseksi on hylättävä GEF:n väite, joka koskee tilintarkastajien noudattaman menettelyn sääntöjenvastaisuutta. GEF:n mukaan tilintarkastajat eivät noudattaneet komission 20.3.2000 päivätyssä kirjeessä mainittuja viitetermejä siltä osin kuin he eivät esittäneet sille kysymyksiä jokaiseen tehtävään käytetystä ajasta eivätkä suorittaneet kohtuullista arviota hankkeeseen käytetystä ajasta. GEF:n mukaan lähestymistapa, jota noudatettiin eri tehtäviä varten alun perin arvioitujen työtuntien kokonaismäärän jakamisessa, ei ollut sen sopimuksen mukainen, jonka mukainen maksun perusta ei ollut arvioidut kustannukset vaan tosiasiallisesti käytetyt ja perustellut kustannukset.

160 Tältä osin on muistutettava yhtäältä, että komissio totesi 20.3.2000 päivätyssä kirjeessään, että alustavan tilintarkastuskertomuksen sisältämät mukautukset perustuivat arvioidulle kokonaistuntimäärälle, jota alkuperäisen ehdotuksen arvioijat pitivät kohtuullisena tehtävien toteuttamista varten. GEF:n näistä mukautuksista esittämien voimakkaiden vastalauseiden vuoksi komissio ehdotti 20.3.2000 päivätyssä kirjeessään toista teknistä tarkastusta sen osoittamiseksi, mikä on täsmällinen tuntimäärä, joka kohtuudella voidaan vaatia jokaista sopimuksen teknisen liitteen mukaisella tavalla suoritettua tehtävää varten.

161 Toisaalta toista teknistä arviointia koskevan kertomuksen, jossa sen tavoitteeksi asetetaan hankkeen toteuttamista varten kohtuullisen ja tarpeellisen ajan määrittäminen, liitteessä I täsmennetään, että koska hankkeesta oli jo suoritettu tekninen arviointi, on painotettava ensimmäiseksi aikaisemman arvioinnin vahvistamista tai vahvistamatta jättämistä, toiseksi tekniseen liitteeseen sisältyvän työohjelman avulla suoritettujen tehtävien yhdenmukaisuuden arviointia, kolmanneksi tehtävien asianmukaisen toteuttamisen arviointia ja neljänneksi sellaisen tuntimäärän arviointia, joka kohtuudella voidaan vaatia jokaista työntekijää tai työntekijöiden luokkaa varten.

162 Lisäksi toista teknistä arviointia, jonka yhteydessä Goldfinger piti esityksen hankkeen toteutuksista ja vastasi tähän arviointiin käytettyjen kahden kerran aikana esitettyihin kysymyksiin, koskevasta kertomuksesta käy ilmi, että tarkastajat totesivat ensimmäiseksi, että hanke, jonka teknisessä kuvauksessa edellytettiin alun perin 22 kuukautta työtä henkilöä kohden, oli vaatinut kolme kertaa enemmän voimavaroja. Tarkastajien mukaan tätä hankkeen toteuttamisessa tarpeellisten tuntien muuttamista ei ollut perusteltu minkäänlaisella asiakirjalla, eikä komissio ollut hyväksynyt sitä. Toiseksi tarkastajat katsoivat, että hankkeen yhteyteen kuuluvat suoritukset tuskin vastasivat saatavilla olevia asiakirjoja. Toista teknistä arviointia koskevan kertomuksen mukaan Goldfinger myönsi tämän ja vakuutti, että kyseiset suoritukset oli jaettu useiden asiakirjojen kesken ja että niitä oli mukautettu ajan kuluessa ympäristön erittäin nopeiden muutosten huomioon ottamiseksi. Goldfinger lisäsi vielä, että tiettyjä suorituksia ei toteutettu sopijapuolten kiinnostuksen puutteen vuoksi.

163 Kolmanneksi tilintarkastajat totesivat, että näitä selityksiä tukemaan ei ollut esitetty yhtäkään asiakirjaa. Lisäksi he eivät löytäneet mitään asian kannalta merkityksellistä tietoa siitä, kuinka paljon varoja jokaiseen töiden kokonaisuuteen käytettiin, koska ainoa annettu tieto koskee kokonaiskustannuksia Belgian frangeissa. Goldfinger, jota kehotettiin antamaa tietoja tältä osin, ei tuonut asiaan minkäänlaista selvennystä.

164 GEF ei kiistä näitä toteamuksia vaan vain toteaa, että minkäänlaista vaivaa ei nähty, jotta nämä laskutoimitukset todettaisiin päteviksi hankkeen työryhmän kanssa.

165 Viimeiseksi edellä 140–153 kohdassa tehdyistä toteamuksista seuraa, että GEF ei pitänyt työtunneista rekisteriä yleisten ehtojen 13 kohdan 1 alakohdan toisen alakohdan mukaisella tavalla.

166 Kaikista edellä mainituista seikoista on korostettava ensin, että yhdessäkään sopimuksen määräyksessä ei asetettu komissiolle velvollisuutta ehdottaa ylimääräisen teknisen tarkastuksen toteuttamista. Tältä osin asiakirja-aineistosta käy ilmi, että GEF ei missään vaiheessa, ei edes ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edessä, asettanut kyseenalaiseksi suostumustaan kyseisen tarkastuksen toteuttamiseen.

167 Seuraavaksi on katsottava, kuten edellä 161 kohdassa mainitusta siitä sanamuodosta johtuu, jota arvioijien piti noudattaa tämän tarkastuksen suorittamisessa ja jonka mukaan tarkastuksessa oli kyse ensimmäisen tarkastuksen korjaamisesta siltä osin kuin on kyse hankkeen toteuttamista varten tarpeellisesta kohtuullisesta ajasta, että kyseinen tarkastus kuuluu niihin sopimuksen mukaisiin velvoitteisiin, joihin kummatkin sopijapuolet sitoutuivat.

168 Vaikka onkin totta, että arvioijat eivät voineet tehtävänsä suorittamisessa päätyä tulokseen, joka olisi vastannut GEF:n toivomusta siitä, että sille myönnettäisiin aika, jonka se väittää käyttäneensä hankkeen jokaiseen tehtävään, asian laita on kuitenkin siten, että GEF ei vaatinut tämän lopputuloksen jälkeen komissiota hankkimaan asiantuntijalausuntoa. Kuten edellä 150 kohdassa on todettu, GEF ei myöskään missään vaiheessa harkinnut, että se toimittaisi todisteita siitä, minä päivänä ne täydentävät läsnäololomakkeet tallennettiin tietokoneelle, joilla pyritään osoittamaan ilmoitetut työtunnit yleisissä ehdoissa asetettujen edellytysten mukaisesti.

169 Lopuksi GEF ei kyennyt selittämään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen antamassaan vastauksessa sitä, millä tavoin arvioijien olisi pitänyt suorittaa hankkeeseen käytettyjen työtuntien kohtuullinen arviointi, kun tältä osin ei ollut minkäänlaista näyttöä.

170 Valvoakseen GEF:n ilmoittamia kustannuksia tarkastajat toimivat siis aivan oikein katsoessaan, etteivät he voineet määritellä hankkeeseen käytettävää kohtuullista tuntimäärää, ja päättäessään noudattaa menettelyä, jonka mukaan hyväksytty työtuntien määrä perustuu alun perin arvioidulle tuntimäärälle. Näissä olosuhteissa noudatettu lähestymistapa, jossa alun perin arvioitu työtuntien kokonaismäärä jaetaan eri tehtävien kesken ja vielä samalla tavalla kuin teknisessä liitteessä, on sopimuksen kanssa yhteensopiva.

171 Toiseksi on hylättävä GEF:n esittämä väite, jonka mukaan siltä osin kuin komissio totesi 21.9.1999 päivätyssä teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa, että työ oli tehty ja että varat oli käytetty hyvin, ei ole kohtuullista, että hankkeeseen käytetty työtuntien määrä, jonka komissio hyväksyi 24.5.2000 päivätyn toisen teknisen arvioinnin johdosta, oli alhaisempi kuin alun perin oli arvioitu.

172 Aluksi on korostettava, että tätä toteamusta on luettava yhdessä samaan kertomukseen sisältyvien muiden toteamusten kanssa. Arvioijat totesivat siis, ettei ollut selvää, että hankkeen täytäntöönpanossa tehty työ vastasi alkuperäisiä suunnitelmia. Arvioijien mukaan hankkeen päällikkö ei saanut käytettyjä varoja vastaamaan selkeästi erityisiä tehtäviä, mikä vaikeutti kaikkia yrityksiä saada jokaiseen tehtävään kuuluva toiminta vastaamaan niitä vastaavia varoja. Arvioijat katsoivat näiden toteamusten jälkeen, että yleisesti ottaen varat oli käytetty hyvin. Lisäksi he lisäsivät lausunnon päätelmissä ja suosituksissa, että vaikka työ suoritettiin ja varat käytettiin, hankkeen johtajalla ei ollut riittävästi tietoa suoritetun työn ja käytettyjen varojen seurannassa käytettävistä virallisista menettelyistä, mikä vaikeutti arvioijien työtä siltä osin kuin heidän oli muutamaan kertaan pitänyt olettaa sellaisten tehtävien vaikutus ja kustannus, jotka oli dokumentoitu heikosti.

173 Kun GEF:n esiintuoma toteamus näin ollen palautetaan asiayhteyteensä, käy selvästi ilmi, että se on yleisluonteinen toteamus, jota tukemaan ei esitetty konkreettisia seikkoja ja jonka ulottuvuutta rajoittaa toteamus, jonka mukaan suoritettua työtä ja käytettyjä varoja koskevat yksityiskohdat ja luettelot, jotka hankkeen päällikön olisi pitänyt toimittaa, ovat riittämättömät.

174 Seuraavaksi komission 21.9.1999 päivätyssä teknistä arviointia koskevassa lopullisessa arviointikertomuksessa suorittama arviointi ei nyt käsiteltävänä olevassa asiassa muodosta komission lopullista arviointia hankkeen toteuttamisessa käytettyjen kustannusten sääntöjenmukaisuudesta. Tämä arviointi tapahtui tarkastuksen yhteydessä.

175 Lopuksi hankkeen suorittamista varten tarpeellisten ja toteutettujen työtuntien lopullinen arviointi riippuu näytöstä, jonka GEF on esittänyt näihin työtunteihin liittyvistä kustannuksista. Koska GEF:n esittämiä asiakirjoja ei kuitenkaan pidetty tältä osin sopivana sopimuksessa edellytettynä näyttönä, tarkastajat käyttivät sopimuksessa alun perin arvioituja lukuja arvioidakseen ilmoitettuja työtunteja ja hyväksyäkseen hankkeeseen käytetyt kustannukset. Nämä luvut eivät ole vähimmäisarvioita, joten komission suorittaman tarkastuksen jälkeen hyväksytyt luvut voivat olla pienempiä.

176 Esillä olevassa asiassa on selvää, että tarkastajat laativat luettelon suorituksista, jotka kuuluivat jokaiseen hankkeen tehtävään teknisen liitteen mukaisesti, ja katsoivat, että toista ja kolmatta tehtävää koskevat tulokset olivat kadonneet tai että ne olivat epäyhtenäisiä.

177 Tämän tarkastelun jälkeen sopimuksen teknisessä kuvauksessa alun perin arvioitua työtuntien määrää vähennettiin näiden kahden tehtävän osalta.

178 Näissä olosuhteissa toisesta teknisestä arvioinnista on pääteltävä, että koska GEF ei esittänyt minkäänlaista näyttöä, joka olisi voinut tukea ilmoitettuja työtunteja, tarkastajat suorittivat tarkastuksensa aivan oikein sopimuksen teknisen kuvauksen perusteella ja vähensivät ilmoitettua tuntimäärää niiden tehtävien perusteella, joita ei ollut suoritettu.

179 Lopullisesta tarkastuskertomuksesta, joka päivättiin 28.6.2000, GEF on virheellisesti kiistänyt tarkastajien toteamuksen, joka koskee liikevaihdon ja henkilöstökustannusten välistä suhdetta koskevaa arviota, joka sisältyi alustavaan tilintarkastuskertomukseen, joka toistettiin lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa ja jonka mukaan laskutetut henkilöstökustannukset olivat huomattavan yliarvioituja.

180 Komission 20.3.2000 päivätystä kirjeestä käy nimittäin ilmi, että vaikka tilintarkastajat katsoivat tietyissä tapauksissa, että kustannuksia oli tarpeellista porrastaa, he tarkastivat GEF:n toimittamat tiedot vain sen oman kirjanpidon kannalta. Se seikka, että verovuoden 1996/1997 aikana luotiin 6 500 000 BEF:n liikevaihto 5 500 000 BEF:n henkilöstökustannuksilla ja että verovuoden 1997/1998 aikana luotiin miltei sama liikevaihto eli 6 200 000 BEF 2 300 000 BEF:n henkilöstökustannuksilla, on osoitus siitä, että komissiolta laskutetut henkilöstökustannukset olivat yliarvioidut. Vaikka, kuten GEF väittää, tapa, jolla luvut esitettiin, saattoi vaikuttaa asian kannalta merkityksellisten jaksojen täsmälliseen edustukseen, GEF:llä oli tämä seikka varsin hyvin tiedossaan silloin, kun tilinpäätökset laadittiin, ja se olisi voinut esittää ne eri tavalla. Lisäksi vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin esittämään kysymykseen GEF myönsi suullisessa käsittelyssä, että sille kuului edellä mainittujen lukujen esittäminen siten, että mainittu ajallinen vaihtelu otetaan huomioon.

181 Tästä seuraa, että kaikki henkilöstökustannuksia koskeva väitteet on hylättävä.

Kohtia "matka- ja elinkustannukset" ja "muut kustannukset" koskevat kulut

182 GEF katsoo dokumentoineensa kaikki nämä kustannukset ja perustelleensa ne. GEF:n mukaan asian laita on täten, kun on kyse Datamonitor-tutkimusta koskevista kustannuksista ja pienten esineiden ostoa kirjakaupoista koskevista kustannuksista, joita GEF käytti esimerkkeinä erimielisyydestään komission kanssa. On siis aiheellista tarkastella jokaisen kyseessä olevan kustannusten kohdan kannalta, esittikö GEF niitä vastaavaa näyttöä.

— Toisessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "matka- ja elinkustannukset"

183 Alustavasta tilintarkastuskertomuksesta ja lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta, jossa toistetaan sanatarkasti alustavan tilintarkastuskertomuksen tätä asiaa koskevaa kohtaa, käy ilmi, että GEF ilmoitti toisessa kustannusselvityksessään 261 869 BEF:n (6 450 euroa) suuruisen summan "matka- ja elinkustannuksina", jotka kuuluvat kohtaan "verkoston kustannukset".

184 Tähän summaan kuului 126 871 BEF:n (3 145,05 euroa) kustannus, joka koski Datamonitorin toimittamaa tutkimusta.

185 Lisäksi komissio luokitteli uudelleen 62 750 BEF:n suuruisen summan, joka oli ilmoitettu matkakustannuksina, ja siirsi tämän summan kohdasta "muut kustannukset" kohtaan "matka- ja elinkustannukset".

186 Toisen kustannusarvion yhteydessä hylätty 64 121 BEF:n summa vastaa siis sen laskutoimituksen loppusummaa, jossa 261 869:stä vähennetään seuraavan laskutoimituksen tulos, toisin sanoen 261 869 – 126 871 + 62 750, jonka perusteella lopputulokseksi saadaan 64 121.

187 Datamonitor-tutkimuksen maksamiseen liittyvästä summasta (126 871 BEF) komissio perusteli hylkäämistään sillä, että tätä kustannusta ei voitu korvata tästä kohdasta. Komissio nimittäin katsoi, että tämä kustannus oli määriteltävä ulkoisen teknisen avun palveluksi ja luokiteltava kohtaan "muut kustannukset" ja että komission oli näin ollen hyväksyttävä se etukäteen yleisten ehtojen 13 kohdan 3 alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti. On kuitenkin selvää, että esillä olevassa asiassa puuttuu tällainen etukäteen tehtävä hyväksyminen.

188 Tältä osin on todettava, että tätä kustannusta koskevan sen laskun perusteella, joka on kannekirjelmän liitteenä, ei voida määritellä, mihin kohtaan tämä kustannus kuuluu.

189 On myös todettava, että kiistääkseen komission etukäteen myöntämän hyväksynnän tarpeellisuuden GEF väitti ensin vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, että Datamonitor-tutkimus kuuluu hankkeen tehtävään nro 3 ja että siihen liittyvä kustannus on luokiteltava kohtaan "dokumentaatio", jota varten teknisen liitteen taulukoissa 2 ja 5 määrätään 11 056 euron kokonaismäärästä. Tämän jälkeen GEF vakuutti suullisessa käsittelyssä, että tätä tutkimusta koskevat kustannukset kuuluivat yleisten ehtojen 13 kohdan 4 alakohtaan, jonka mukaan komission katsotaan hyväksyneen pyyntö, jos se ei esitä mitään vastalausetta kahden kuukauden kuluessa kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta.

190 Näihin toteamuksiin nähden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että GEF ei esittänyt näyttöä, jolla olisi pyritty osoittamaan, että komission kanta on virheellinen.

191 Yhtäältä Datamonitor-tutkimus, joka tilattiin helmikuussa 1998 27.3.1998 pidetyn rahoitusteknologian tapahtuman valmistelemista varten, ei ole julkaisu, jonka tarkoitus on jakaa tietoa hankkeen yhteydessä suoritetusta työstä yleisten ehtojen 13 kohdan 3 alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetulla tavalla.

192 Toisaalta vaikka oletetaan, kuten GEF väitti ensimmäisen kerran suullisessa käsittelyssä, että Datamonitor-tutkimus kuului yleisten ehtojen 13 kohdan 4 alakohdassa tarkoitettuun kohtaan "huomattavat erityiset kustannukset" ja että komissio ei esittänyt vastalausetta kahden kuukauden kuluessa kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta, GEF jätti kuitenkin osoittamatta, että komissiolle oli esitetty tällainen pyyntö.

193 Näin ollen GEF ei ole osoittanut, että Datamonitor-tutkimukseen käytetty kustannus ei ollut kohtaan "muut kustannukset" kuuluva ulkoisen teknisen avun palvelu. Täten komissio kieltäytyi aivan oikein kyseiseen kustannukseen liittyvän summan maksamisesta.

194 Siltä osin kuin toiseksi on kyse matkakustannuksista, GEF on Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä vain pohtinut sitä, oliko toisessa kustannusselvityksessä ilmoitettujen niiden matkakustannusten hylkääminen perusteltua, jotka GEF:n mukaan dokumentoitiin ja perusteltiin ja joita varten sopimuksessa ei määrätty lupamenettelystä niin kauan kun matkustaminen tapahtui ETY:n sisällä. Komissio selittää 20.3.2000 päivätyssä vastauskirjeessään, että 62 750 BEF:n matkakustannuksia ei hylätty vaan ne siirrettiin kohdasta "muut kustannukset" kohtaan "matka- ja elinkustannukset". Kirjeessä ei millään tavoin ole kyse näitä kustannuksia koskevan näytön puuttumisesta.

195 GEF myönsi suullisessa käsittelyssä, että kyseessä ovat kustannukset, jotka siirrettiin toiseen kohtaan ja jotka on maksettu sille. Näin ollen väite jää vaille merkitystä.

— Toisessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "muut kustannukset"

196 Alustavasta ja lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta käy ilmi, että GEF ilmoitti 155 006 BEF:n (3 818 euroa) suuruisen määrän kohtaan "muut kustannukset".

197 Tähän määrään kuuluivat 62 750 BEF:n kustannus, joka liittyi matkakustannuksiin ja jonka komissio siirsi kohtaan "matka- ja elinkustannukset" (ks. edellä 194 ja 195 kohta), ja 92 256 BEF:n kustannus, joka liittyi puhelin- ja Internetkuluihin.

198 GEF totesi tämän viimeksi mainitun summan hylkäämisestä Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä vain, että "kun on kyse puhelin- ja Internetkuluista, tästä aiheesta voitaisiin keskustella yksityiskohtaisesti, koska FIWG-sopimuksessa määrätään Internetiin ja muun muassa FIWG-sivustoon liittyvien kulujen korvaamisesta, mutta ajanpuutteen vuoksi [se oli mieluummin] käsittelemättä tätä kysymystä — —". GEF katsoo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa, että sopimuksessa ja suuntaviivoissa sallitaan, että se vaatii näiden kustannusten korvaamista siltä osin kuin muun muassa teknisen liitteen taulukossa 2 olevassa tehtävässä 5 määrätään 5 500 euron määrästä Internetiin liittyviä kuluja varten siten, että tämän tehtävän yksinomainen tarkoitus on Internet-sivustojen luominen ja ylläpitäminen. GEF väitti suullisessa käsittelyssä, että tämä kustannus ei kuulu kohtaan "yleiset kulut", koska se koskee muuttuvia kustannuksia, jotka ovat luonteeltaan erityiset ja jotka tästä syystä mainitaan teknisessä liitteessä.

199 Komissio selitti 20.3.2000 päivätyssä vastauskirjeessään, että nämä kustannukset hylättiin, koska yleisten ehtojen 13 kohdan 5 alakohdan mukaisesti ne kuuluivat kohtaan "yleiset kulut".

200 GEF:n tältä osin esittämät väitteet on hylättävä, koska se katsoo yhtäältä, että kohtaan "muut kustannukset" liittyvät kustannukset hylättiin yleisesti ottaen virheellisesti alustavassa tilintarkastuskertomuksessa ja vielä lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa, mutta ei toisaalta esitä yhtäkään erityistä perustelua, jolla se pyrkisi osoittamaan, miltä osin komission kanta, erityisesti näiden kulujen luokitteleminen kohtaan "yleiset kulut", on virheellinen tai että nämä kulut liittyvät vain hankkeen tehtävään 5, vaikka olisikin ollut mahdollista erotella vaaditun summan sisällä Internetiin liittyvät kulut.

— Kolmannessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "muut kustannukset"

201 Alustavasta ja lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta käy ilmi, että GEF ilmoitti kolmannessa kustannusselvityksessään 318 034 BEF:n (7 833 euroa) määrän kohtaan "muut kustannukset".

202 Tähän määrään sisältyivät 72 221 BEF:n (1 790,31 euroa) kustannus, joka liittyi pienten esineiden ostamiseen kirjakaupoista, ja 245 812 BEF:n (6 093,54 euroa) kustannus, joka liittyi puhelin- ja Internetkustannuksiin.

203 Määrästä, joka koskee pienten esineiden ostamista kirjakaupoista (72 221 BEF), komissio perusteli hylkäämistään viittaamalla seikkaan, että nämä esineet eivät liittyneet hankkeeseen millään erityisellä tavalla.

204 GEF tyytyi katsomaan kirjelmissään, että "dokumentaatiota" varten on olemassa erityinen 11 056 euroon saakka korvattavien kustannusten sarja ja että nämä ostokset olivat tarpeelliset hankkeen yhteydessä suunniteltujen tehtävien suorittamista varten. Lisäksi GEF esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamiensa vastausten liitteenä ja osoittaakseen näiden kustannusten ja hankkeen välistä yhteyttä kahteen luottokorttiin liittyviä maksukuitteja, yhden kassakuitin, luottokortin tiliotteita, kaksi laskua kahdesta kirjakaupasta, yhden tilauksen ja kaksi sivua kirjallisuusviitteitä.

205 Tältä osin riittää kun todetaan, että nämä asiakirjat eivät sisällä tietoja, joiden avulla voidaan osoittaa ostetun kirjan tai julkaisun ja hankkeen välinen tarpeellinen yhteys. Tästä johtuu, että GEF ei ole osoittanut näiden kustannusten tarpeellista luonnetta ja niiden yhteyttä hankkeen kanssa.

206 Komission ja GEF:n kannat ovat puhelin- ja Internetkuluihin liittyvästä summasta (245 813 BEF) samat kuin edellä 197–200 kohdassa samoista kustannuksista jo esitetyt kannat. Näin ollen GEF:n esittämät väitteet on hylättävä edellä 200 kohdassa esitetyistä syistä.

— "Matka- ja elinkustannukset", jotka hylättiin neljättä jaksoa koskevien kustannusten hyväksymiskirjeessä

207 Siltä osin kuin on kyse neljättä jaksoa koskevien kulujen hyväksymiskirjeessä hylätyistä kustannuksista, toisin sanoen 3 404 euron summasta, joka liittyy "matka- ja elinkustannuksiin", jotka kuuluvat kohtaan "verkoston kustannukset", ja 1 608 euron summasta, joka liittyy kohtaan "muut kustannukset", komissio perusteli hylkäämistään sillä seikalla, että näiden kustannusten tueksi ei esitetty laskuja.

208 Tältä osin on riittävää todeta, että GEF ei esittänyt näistä kustannuksista minkäänlaista näyttöä ja että näin ollen se ei osoittanut, että komissio hylkäsi nämä kulut virheellisesti.

209 Tämä kanneperuste on näin ollen hylättävä.

2. *Neljäs kanneperuste, joka koske siitä, että sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan täyttämisen periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta on loukattu*

a) Asianosaisten lausumat

210 GEF väittää aluksi, että komission toiminnasta johtuu, että se ei noudattanut Belgian code civilin 1134 §:n kolmannen kohdan mukaista velvollisuuttaan sopimuksen vilpittömässä mielessä tapahtuvaan täytäntöönpanoon.

211 Täten GEF toteaa, että komissiolla oli tiedossaan yhtäältä, että hankkeen toteuttamista varten arvioitu tuntimäärä ylittyisi ja että jonakin hetkenä se todellakin ylittyi, ja toisaalta, että henkilöstökustannusten laskentaperustetta muutettiin alkuperäisen arvion ja rahoituskyselyn laatimisen välillä, ja että komissio ei kuitenkaan koskaan esittänyt kielteisiä huomioita tältä osin. GEF:n mukaan komissio siis hyväksyi, että GEF käyttäisi hankkeeseen suuremman tuntimäärän kuin alun perin oli arvioitu huomattavasti alhaisemmilla tuntihinnoilla. Lisäksi GEF korostaa, että komissio kieltäytyi ottamasta huomioon huomautuksia, jotka GEF esitti alustavasta tilintarkastuskertomuksesta lopullisen tilintarkastuskertomuksen laatimisen yhteydessä. GEF:n mukaan toisesta teknisestä arvioinnista laaditun kerto-

muksen tiedoksi antaminen sen neuvonantajalle 27.10.2000 esti sitä esittämästä huomautuksia tästä kertomuksesta, joka oli 28.6.2000 päivätyn lopullisen tiedonannon perustana. Lopuksi komissio kieltäytyi järjestämästä lupaamaansa kokousta sen jälkeen, kun sen suhtautumisessa hankkeen kuluihin tapahtui muutos.

212 Seuraavaksi GEF katsoo, että komissio loukkasi sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan täytäntöönpanon periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta, koska se ei antanut GEF:lle kohtuullisessa ajassa tiedoksi muuttunutta kantaansa hankkeeseen liittyvien kulujen hyväksymisestä. GEF:n mukaan komissio nimittäin ilmoitti sille muuttuneesta kannastaan joulukuussa 1999, toisin sanoen kuuden kuukauden kuluttua hankkeen päättymisestä ja kolmen kuukauden kuluttua teknistä arviointia koskevasta lopullisesta kertomuksesta. Heti sen jälkeen, kun ensimmäinen kustannusselvitys esitettiin komissiolle maaliskuussa 1998 oli kuitenkin ilmeistä, että arvioitu tuntimäärä ylittyisi, ja toisen kustannusselvityksen esittelemisen yhteydessä lokakuussa 1998, oli selvää, että työtuntien määrä oli tosiasiallisesti ylittynyt. GEF päättelee tästä, että komissio ei antanut sille kohtuullisessa ajassa tiedoksi vastalauseitaan, vaikka sillä on käytettävissään hyvin varusteltuja yksiköitä, jotka seurasivat hanketta tarkasti alusta alkaen.

213 Tämän väitteensä tueksi GEF vetoaa kahteen tuomioon, joista yhden on antanut 18.9.1991 hof van beroep te Brussel (Belgia) (Brysselin ylemmän oikeusasteen tuomioistuin) (R.W., 1991–1992, s. 677) ja toisen 5.2.1992 hof van beroep te Antwerpen (Belgia) (Antwerpenin ylemmän oikeusasteen tuomioistuin) (T.R., 1992, s. 174) ja joista sen mukaan johtuu, että hyvän hallinnon periaate ja sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan täytäntöönpanon periaate edellyttävät, että kun on kyse tiedonantovelvollisuuksista, noudatetaan kohtuullista aikaa.

214 Komissio katsoo, että tämä väite ei ole perusteltu, ja väittää, että sitä, että yleisten ehtojen 17 kohdan mukaisesti suoritettiin tilintarkastus, ei voida pitää sen alkuperäisen kannan muuttamisena.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

215 Ensimmäiseksi kuten edellä 118–124 kohdassa todetusta seuraa, se seikka, että komissio merkitsi tiedoksi GEF:n esittämät kustannusselvitykset, suoritti sen perusteella joitakin maksuja ja esitti myönteisiä huomautuksia hankkeen toteuttamisesta, ei millään tavoin merkitse, että komissio olisi lopullisesti hyväksynyt ilmoitetut kustannukset.

216 Tältä osin on todettava, että komissio toimi koko hankkeen täytäntöönpanon ajan sopimuksen mukaisten velvoitteidensa mukaisesti.

217 Siltä osin kuin toiseksi on kyse GEF:n perustelusta, jonka mukaan komissio ei ottanut huomioon lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa huomautuksia, joita GEF:ää pyydettiin esittämään alustavasta tilintarkastuskertomuksesta ja jotka sisältyivät Pirennen 31.1.2000 päivättyyn kirjeeseen, on todettava, että komissio vastasi kaikkiin tässä kirjeessä esiin tuotuihin kohtiin. Komissio nimittäin esitti 20.3.2000 päivätyssä kirjeessä syyt, joiden vuoksi se katsoi, että Pirennen esittämät huomautukset eivät olleet perusteltuja.

218 Näin ollen komissio esitti 20.3.2000 päivätyssä kirjeessä syyt, joiden vuoksi ei voitu hyväksyä seuraavia, Pirennen 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä esitettyjä väitteitä: ensimmäiseksi, että alustavaan tilintarkastuskertomukseen sisältyviä syytöksiä ja väitteitä ei tuotu esiin tilintarkastuksessa eikä Schellingin 9.7.1999 päivätyssä kirjeessä, joka seurasi tätä tilintarkastusta, ja että ne olivat ristiriidassa komission tätä hanketta koskevan hallinnollisen ja asiallisen seurannan kanssa; toiseksi, että sopimuksessa sen alkamispäiväksi asetettu päivä oli vain viitteellinen; kolmanneksi, että GEF:llä oli hallussaan yleisten ehtojen 13 kohdan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja läsnäololomakkeita; neljänneksi, että syyt, jotka komissio esitti täydentävien läsnäololomakkeiden hylkäämisen perusteeksi, toisin sanoen hankkeen alkamispäivä ja informaatikkoa varten rekisteröity aika, eivät olleet perustellut;

viidenneksi, että tilintarkastajien alustavan tilintarkastuskertomuksen sivulla 4 olevassa taulukossa liikevaihdosta ja henkilöstökustannuksista tekemä vertailu oli virheellinen; kuudenneksi, että Goldfingerin palkkausta koskeva laskutoimitus oli virheellinen. Viimeiseksi komissio selitti myös yhtäältä, mistä syistä se hylkäsi Datamonitor-tutkimuksen laskuun liittyvät kulut (126 871 BEF), 62 750 BEF:n suuruiset matkakustannukset, kirjakaupoissa tehtyihin ostoksiin liittyvät kulut ja puhelin- ja Internetkulut. Toisaalta komissio osoitti vääriksi GEF:n päätelmät, joilla se pyrki osoittamaan, että komissio oli hyväksynyt kaikki ilmoitetut kulut ja hyväksynyt niiden käyttämisen hankkeen toteuttamisessa.

219 Kuten komission 20.3.2000 päivätystä kirjeestä seuraa, komissio todellakin otti huomioon Pirennen huomautukset. Se seikka, että komissio keskeisiltä osin pysyi kannassaan, johon se päätyi alustavassa tilintarkastuskertomuksessa, lopullisen tilintarkastuskertomuksen valmistelun yhteydessä, ei siis mitenkään merkitse, että se jätti nämä huomautukset huomiotta, vaan pelkästään, että se ei katsonut tarpeelliseksi muuttaa alkuperäistä kantaansa uudelleen tutkimisen jälkeen.

220 Siltä osin kuin kolmanneksi on kyse väitteestä, jonka mukaan GEF:llä ei ollut mahdollisuutta esittää huomautuksiaan toista teknistä arviointia koskevasta kertomuksesta, koska se annettiin sille tiedoksi vasta 27.10.2000, on aluksi todettava, että tämä kertomus muodostaa selonteon tilintarkastajien ja Goldfingerin välillä 24.5.2000 pidetystä kokouksesta, jonka aikana viimeksi mainittu esitteli hankkeen aikaansaannoksia ja jossa häntä kehotettiin vastaamaan kysymyksiin kahden tätä tarkoitusta varten järjestetyn tilaisuuden aikana.

221 Kuten edellä 162 ja 163 kohdassa on todettu, voidaan todeta, että GEF:llä oli sen kokouksen yhteydessä, jonka aikana kyseinen tekninen arviointi suoritettiin, mahdollisuus ottaa kantaa niihin keskeisiin kysymyksiin, jotka olivat tämän arvioinnin kohteena. GEF ei myöskään väitä, ettei asian laita olisi näin ollut.

222 Seuraavaksi on todettava, että lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa toistettiin suurin osa toteamuksista, jotka tilintarkastajat olivat jo tehneet alustavassa tilintarkastuskertomuksessa ja joihin GEF oli ottanut kantaa. Näissä kahdessa kertomuksessa tehtyjen laskutoimitusten välinen ainoa ero on, että toisen teknisen arvioinnin jälkeen huomioon otettua tuntimäärää mukautettiin. Tämä viimeksi mainittu tapahtui toisen teknisen arvioinnin nojalla ja on seurausta siitä, että komissio vähensi tuntimäärää, joka arvioitiin toisen ja kolmannen tehtävän toteuttamiselle. Vaikka GEF ei olisi voinut ottaa kantaa tähän viimeksi mainittuun kohtaan toisen teknisen arvioinnin yhteydessä, se ei kuitenkaan esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa yhtäkään seikkaa, jolla olisi osoitettu mukauttamisessa tapahtunut virhe.

223 Lopuksi on todettava, että kuten edellä 159–178 kohdassa tehdystä menettelyä koskevasta arvioinnista ja tämän teknisen arvioinnin tulosta koskevasta arvioinnista johtuu, GEF:n tästä arvioinnista esittämät väitteet ovat perusteettomia.

224 Viimeiseksi komissiota ei voida arvostella siitä, että se ei järjestänyt kokousta GEF:n kanssa ennen lopullisen tilintarkastuskertomuksen päätökseen saattamista.

225 GEF pyysi 21.12.2000 päivätyllä kirjeellä komissiota järjestämään kokouksen, jotta keskusteltaisiin ensimmäiseksi hankkeen hinnan määrittelemistavasta, toiseksi toisen teknisen arvioinnin menettelystä ja sitä koskevan kertomuksen sisällöstä, kolmanneksi lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta ja sen laatimisessa käytetystä menettelystä ja viimeiseksi syistä, joiden vuoksi GEF oli vakuuttunut siitä, että se oli toiminut sopimuksen mukaisesti, kun otetaan myös huomioon komission toiminta hankkeen koko toteuttamisen ajan.

226 Tämä pyyntö uudistettiin GEF:n komissiolle 21.2. ja 26.7.2001 osoittamilla kirjeillä.

227 On todettava yhtäältä, että yhdessäkään sopimuksen määräyksessä ei aseteta komissiolle velvollisuutta tällaisten kokousten järjestämiseen.

228 Toisaalta komissio antoi GEF:lle tiedoksi 2.2.2001 päivätyllä kirjeellä, että OLAF oli aloittanut tutkimuksen FIWG:stä ja että sen kanssa sovittaisiin kokouksesta, jossa tutkitaan lopulliseen tilintarkastuskertomukseen ja GEF:n 21.12.2000 päivätyssä kirjeessä mainittuihin kohtiin liittyvistä kysymyksistä ja keskustellaan niistä siltä osin kuin niillä on merkitystä komission tutkimukselle.

229 Kaikista edellä esitetyistä syistä kuitenkin johtuu, että jos, kuten komissio korostaa, sillä oli hallussaan kaikki GEF:n ilmoittamat seikat ja huomautukset, jotka koskivat edellä mainituissa kirjeissä esiin tuotuja kysymyksiä ja joihin komissio oli jo vastannut, ja jos GEF:llä oli ollut mahdollisuus keskustella tilintarkastajien toteamuksista muun muassa toisen teknisen arvioinnin yhteydessä, yksikään kokous ei ollut tarpeellinen.

230 GEF lisää, että komissio ei noudattanut kohtuullista määräaikaa ilmoittaessaan GEF:lle työtunteja koskevasta kannastaan joulukuussa 1999, toisin sanoen kuuden kuukauden kuluttua hankkeen päätökseen saamisesta ja kolmen kuukauden kuluttua teknistä arviointia koskevasta lopullisesta kertomuksesta.

231 Tältä osin riittää kun korostetaan, kuten edellä on jo todettu, että komissiolla on yleisten ehtojen 17 kohdan mukaisesti oikeus suorittaa tarkastuksia kahden vuoden ajan viimeisen komission maksettavana olleen maksun jälkeen tai sopimuksen päättymisen jälkeen. Alustava tilintarkastuskertomus ja lopullinen tilintarkastus-

kertomus, jotka lähetettiin GEF:lle 21.12.1999 ja 18.7.2000, sijoittuvat juuri sen kahden vuoden jakson sisälle, josta määrätään yleisten ehtojen 17 kohdassa.

232 Näin ollen neljättä kanneperustetta ei voida hyväksyä.

3. *Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, että luottamuksensuojan periaatetta on loukattu*

a) Asianosaisten lausumat

233 GEF katsoo, että komission toiminta myötävaikutti sen perusteltuun luottamukseen siihen, että tavat, joilla se ilmoitti kustannuksista ja työtunneista, olivat sopimuksen mukaiset, että suoritetut maksut olivat perusteltuja ja siis että GEF täytti kaikki edellytykset, jotta sille maksettaisiin vaaditun maksun loppusumma.

234 Tältä osin GEF viittaa komission kanssa tehtyihin aikaisempiin sopimuksiin, joiden yhteydessä se mainitsi yleisluonteisesti hanketta varten käytettyjen työpäivien kokonaismäärän ja joita varten komissio vahvisti useaan kertaan tällaisen menettelyn olevan riittävä.

235 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa GEF katsoo täyttäneensä kaikki lomakkeet edellytetyllä tavalla ilmoittamalla muun muassa yhdessä lomakkeessa yksityiskohtaisesti työtuntien määrän ja tuntipalkan.

236 Lisäksi GEF:n mukaan useat komission yksiköt tutkivat GEF:n toimittamat kustannusselvitykset, eikä komissio koskaan vaatinut GEF:ää toimittamaan lisätietoja hankkeeseen käytetystä ajasta ennen GEF:lle suoritettavan maksun maksamista. Myös silloin, kun komissiolla oli ensimmäisen ja toisen kustannusselvityksen esittelyn yhteydessä selvästi tiedossaan, että työtuntien määrä tulisi ylittymään tai oli jo ylittynyt, se kuitenkin suoritti niihin liittyvän maksun. Lopuksi hankkeeseen ei koskaan sovellettu "punaisen valon" hallinnollista menettelyä, jota komissio voi soveltaa ongelmallisiin hankkeisiin. Päinvastoin komissio toimitti GEF:lle hankkeen toteuttamisen aikana vain myönteisiä huomautuksia. Ei siis tule kysymykseen, että komission hankkeen toteuttamisen aikana omaksuma, nimenomaisesti hyväksyvä kanta muuttuisi täysin.

237 Komissio kiistää GEF:n väitteet ja katsoo toimineensa täysin sopimuksen sanamuodon mukaisesti.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

238 Tältä osin on todettava, että tämä kanneperuste ei ole perusteltu, koska ensimmäisen ja neljännen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä on todettu, että komissio toimi sopimuksen sanamuodon ja sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan toteuttamisen ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

239 Tätä päätelmää ei voida kumota sillä seikalla, että GEF:n kanssa tehtyjen aikaisempien sopimusten yhteydessä komissio ei suorittanut tarkastuksia niissä kyseessä olleisiin hankkeisiin käytettyjen työtuntien määrästä. Komission näiden sopimusten yhteydessä mahdollisesti osoittama myöntyväisyys ei missään tapauksessa voi vaikuttaa komissiolla olevaan oikeuteen suorittaa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tarkastus, jota se piti tarpeellisena sopimuksen määräysten mukaisesti.

240 Tästä johtuu, että tätä kanneperustetta ei voida hyväksyä.

4. Kolmas kanneperuste, joka koskee sitä, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta on loukattu

c) Asianosaisten lausumat

241 GEF katsoo, että komissio ei noudattanut puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta.

242 Ensimmäiseksi se arvostelee komissiota siitä, että se antoi toista teknistä arviointia koskevan kertomuksen tiedoksi vasta 27.10.2000, minkä vuoksi GEF ei voinut esittää ajoissa huomautuksiaan tästä kertomuksesta ja keskustella komission kanssa siinä tehdyistä päätelmistä, jotka lisäksi olivat ristiriidassa teknistä arviointia koskevassa lopullisessa kertomuksessa tehtyjen päätelmien kanssa. Lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa, joka perustuu suurelta osin alustavaan tilintarkastuskertomukseen ja toista teknistä arviointia koskevaan kertomukseen, ei GEF:n mukaan oteta huomioon huomautuksia, jotka se esitti tästä viimeksi mainitusta kertomuksesta, tai huomautuksia, jotka GEF ja Pirenne esittivät 31.1.2000 päivätyssä kirjeessä alustavasta tilintarkastuskertomuksesta. GEF päättelee tästä, että koska asiaan liittyi henkilökohtaisia intressejä, asianomaisten henkilöiden olisi pitänyt voida tuoda näkökantansa esille ennen tilintarkastuskertomuksen lopullista laatimista.

243 Toiseksi GEF arvostelee komissiota siitä, että ennen tilintarkastuskertomuksen päätökseen saattamista se ei järjestänyt sen kanssa kokousta, vaikka GEF oli sitä pyytänyt ja komissio oli useaan kertaan virallisesti lupautunut järjestämään tällaisen kokouksen. Suullisessa käsittelyssä GEF täsmensi, että se halusi selvittää tässä kokouksessa ongelman, joka oli aiheutunut siitä, että komissio hylkäsi täydentävät läsnäololomakkeet.

244 Komissio katsoo, että GEF:n kanneperusteet ovat perusteettomat.

d) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

245 Tältä osin riittää, kun todetaan, että tämä kanneperuste on perusteeton, koska neljännen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä on todettu, että komissio ei loukannut sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan noudattamisen periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta (ks. edellä 215–229 kohta).

246 Tätä kanneperustetta ei siis voida hyväksyä.

247 Kaikesta edellä todetusta seuraa, että kantajan kanne on hylättävä.

B *Komission vastakanne*

1. *Asianosaisten lausumat*

248 Komissio vaatii yleisten ehtojen 16 kohdan 3 alakohdan nojalla sen 273 516 euron summan takaisin maksamista, joka vastaa GEF:lle tosiasiallisesti maksettujen

summien, 396 000 euroa, ja komission hyväksymien kustannusten, 122 484 euroa, välistä erotusta.

249 GEF päättelee vastauskirjelmässään vain, että komission vastakanne on perusteeton.

2. *Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta*

250 Tältä osin on riittävää, kun todetaan, että asiakirja-aineistosta käy ilmi, että komissio maksoi GEF:lle 396 000 euron kokonaissumman ja että, kuten edellä todetusta seuraa, komissio hyväksyi tilintarkastuksen jälkeen aivan oikein 122 484 euron summan hankkeeseen käytettyinä kuluina. Näin ollen yleisten ehtojen 16 kohdan 3 alakohdan mukaisesti komissio voi perustellusti vaatia GEF:ltä liikaa maksetun 273 516 euron summan takaisin maksamista.

251 Siltä osin kuin on kyse korkojen maksamista koskevasta vaatimuksesta, on todettava, että komissio täsmensi GEF:lle osoitetussa veloitusilmoituksessa, että se oli maksettava ennen eräpäivää, joka oli 31.8.2001, jonka jälkeen oli maksettava viivästyskorkoja Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioissaan elokuussa 2001 soveltaman 1,5 prosenttiyksiköllä korotetun korkokannan mukaisesti.

252 On kuitenkin todettava, että vaikka sopimuksessa määrätään tiettyjä tapauksia varten Euroopan rahapoliittisen instituutin vahvistaman korkokannan soveltamisesta (yleisten ehtojen 5 kohdan 3 alakohdan kolmas alakohta ja 16 kohdan 1 alakohta), nyt käsiteltävässä olevassa asiassa ei ole määrätty yhdestäkään sopimusperusteisesta korkokannasta.

253 Koska korkokannasta ei ole sovittu ja koska sopimukseen sovellettiin Belgian lainsäädäntöä, on siis sovellettava Belgian code civilin 1153 §:ää, jossa säädetään seuraavaa:

"Velvoitteiden, jotka koskevat vain tietyn summan maksamista, täytäntöönpanon viivästymisestä aiheutuvat vahingonkorvaukset käsittävät vain lailliset korot, jos laissa ei ole toisin säädetty. Nämä vahingonkorvaukset on maksettava ilman, että velkoja on velvollinen osoittamaan yhtäkään tappiota. Vahingonkorvaukset on maksettava maksukehotuksen päiväyksestä alkaen, paitsi tapauksissa, joissa ne erääntyvät suoraan lain nojalla — —."

254 Koska komissio esitti GEF:lle toimimisvaatimuksen, se voi perustellusti vaatia Belgiassa sovellettavan laillisen korkokannan mukaisia viivästyskorkoja 1.9.2001 alkaen.

255 Näin ollen komission vastakanne on hyväksyttävä. Tämän seurauksena GEF on vastaajan vaatimusten mukaisesti velvoitettava maksamaan komissiolle 273 516 euron suuruinen summa 1.9.2001 alkaen ja velan täysimääräiseen maksamiseen asti laskettavine vuotuisine viivästyskorkoineen, jotka lasketaan Belgiassa sovellettavan laillisen korkokannan mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

256 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan perusteella asianosainen, joka on hävinnyt asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska GEF on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, GEF on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kantajan vaatimus, joka koskee yhtäältä 40 693 euron summan korvaamista ja toisaalta 273 516 euron suuruisen hyvitysilmoituksen laatimista, hylätään.**

2) **Komission vastakanne hyväksytään ja näin ollen kantaja velvoitetaan maksamaan komissiolle 273 516 euron summa 1.9.2001 alkaen ja velan täysimääräiseen maksamiseen asti laskettavine vuotuisine viivästyskorkoineen, jotka lasketaan Belgiassa sovellettavan laillisen korkokannan mukaisesti.**

3) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Vesterdorf Jaeger Mengozzi

Martins Ribeiro Dehousse

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä maaliskuuta 2005.

H. Jung
kirjaaja

B. Vesterdorf
presidentti

Sisällysluettelo

Riidanalainen sopimus ..... II - 838

Tosiseikat ..... II - 845

A Ensimmäinen kustannusselvitys, joka koskee 4.7.1997 ja 3.1.1998 välistä jaksoa II - 846

B Toinen kustannusselvitys, joka koskee 4.1.1998 ja 3.7.1998 välistä jaksoa ..... II - 847

C Kolmas kustannusselvitys, joka koskee 4.7.1998 ja 3.1.1999 välistä jaksoa ..... II - 847

D Tilintarkastus ..... II - 848

E Neljäs kustannusselvitys, joka koskee 4.1.1999 ja 3.7.1999 välistä jaksoa ..... II - 854

F Komission takaisin maksamista koskeva vaatimus: 11.7.2001 päivätty veloitusilmoitus ..... II - 855

Asian käsittelyn vaiheet ..... II - 857

Asianosaisten vaatimukset ..... II - 858

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivalta ..... II - 860

Pääasia ..... II - 861

A Kantajan vaatimus, joka koskee yhtäältä 40 693 euron suuruisen summan maksamista ja toisaalta 273 516 euron suuruisen hyvitysilmoituksen laatimista II - 861

1. Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sopimuksen rikkomista ..... II - 862

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 862

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 870

Alustavat huomautukset ..... II - 870

"Henkilöstöstä" aiheutuvat kustannukset ..... II - 873

— Sopimuksessa alun perin määrätyn työtuntien määrän lisäämisen ja palkan mukauttamisen hyväksyminen komissiossa ..... II - 874

— Hankkeeseen käytettyjä työtunteja koskeva näyttö ..... II - 880

— Tilintarkastajien väitetyt virheet, jotka koskevat työtunteja ja henkilöstökustannuksia ja jotka on mainittu toista teknistä arviointia koskevassa kertomuksessa ja lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa ..... II - 885

Kohtia "matka- ja elinkustannukset" ja "muut kustannukset" koskevat kulut ..... II - 891

— Toisessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "matka- ja elinkustannukset" ..... II - 891

— Toisessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "muut kustannukset" ..... II - 894

— Kolmannessa kustannusselvityksessä ilmoitetut "muut kustannukset" ..... II - 895

— "Matka- ja elinkustannukset", jotka hylättiin neljättä jaksoa koskevien kustannusten hyväksymiskirjeessä ..... II - 896

2. Neljäs kanneperuste, joka koske siitä, että sopimusvelvoitteiden vilpittömässä mielessä tapahtuvan täyttämisen periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta on loukattu ..... II - 897

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 897

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 899

3. Toinen kanneperuste, joka koskee sitä, että luottamuksensuojan periaatetta on loukattu ..... II - 903

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 903

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 904

4. Kolmas kanneperuste, joka koskee sitä, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta on loukattu ..... II - 905

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 905

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 906

B Komission vastakanne ..... II - 906

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 906

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 907

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 908